

GORENJEJEC

Političen in gospodarski list.

Stane za Kranj z dostavljanjem na dom 4 K, po pošti za celo leto 4 K, za pol leta 2 K, za druge države stane 5-60 K. Posamezna številka po 10 vin. — Na naročbe brez istodobne vpošiljatva naročnine se ne ozira. — Uredništvo in upravnništvo je na pristavi gosp. K. Floriana v «Zvezdi».

Izhaja vsako soboto
zvečer

Inserati se računajo za celo stran 50 K, za pol strani 30 K, za četrt strani 20 K. Inserati se plačujejo naprej. Za manjša oznanila se plačuje za petlet-vrsto 10 vin., če se tiska enkrat, za večkrat znaten popust. — Upravištvu naj se blagovoljivo pošiljati naročnina, reklamacije, oznanila, sploh vse upravne zadeve, uredništvu pa dopisi in novice. — Dopisi naj se izvolijo frankirati. — Rokopisi se ne vračajo.

Mirna beseda.

(Iz meščanskih krogov.)

Klerikalna stranka je zopet pomnožila svojo gospodarsko organizacijo. To pot je obrnila svojo ost na mesta in pričela izdajati list «Slovenski Meščan». Privedlo jo je do tega koraka zlasti to, kakor pravi sama, da je v mestih mnogo ljudi nezadovoljnih z liberalnim zastopstvom, da je do dve petini volilo protiliberalno.

Ta listič, ki je pomnožil že dosedaj prebogato slovansko časnikarstvo zopet za en časopis, je sicer po sebi tako plitev in brezpomemben, da bi se dalje ne bavili z njim, ako bi nam ne bilo že davno na srcu, da kot verni narodnjaki izpregovorimo na naslov S. L. S. nekoliko besedi.

Gospodje od vodstva S. L. S. se vendar še spominjajo, da so pri zadnji deželnozborski volitvi bili takorekoč engazirani nasproti vladi, da iztrgajo vsaj par mestnih mandatov narodno-napredni stranki iz rok. Zato so postavili kandidate, kateri naj bi bili limanica, na katere se love mal-kontentje, Nemci, nemčurji, politični kruhoborci in pa — klerikalci. Gospodje, to je bilo lepo zasno-vano, toda obneslo se vam ni in se nikdar ne bo.

Z Nemci ste ali na Slovence! Mi mislimo, da to ni pošten boj. Ako je v nekem malem mestu na Gorenjskem 16, reci šestnajst nemških in nemčurjskih uradnikov glasovalo na vašo stran, bi vas ravno to dejstvo moralo opozoriti, kako daleč smo zaostali v narodnem oziru. Po naših mestih zasedajo prva uradniska mesta Nemci, med nižjimi uradniki razmerje Nemcev nasproti Slovencem ni v prav nikakem razmerju s številom prebivalstva na Kranjskem, toda, gospodje od S. L. S., kličete tudi te na pomoč v boj zoper svoje rojake. In zakaj to? Ker se hočete maščevati nad njimi, da

niso istega političnega prepričanja kakor vi. Dogaja se celo, da možu, vladnemu svetniku, ki iz brezmejnega sovraštva do slovenskega jezika trga uradne odloke, kličete «živio» in «slava» na svojih zborovanjih, ker je storil v neki uradni reči svojo dolžnost, samo, da pokažete vladi in svetu, da vam ni nič zato, kar pravi napredno časopisje.

Gospoda, večina volilcev v kranjskih mestih je v prvi vrsti resno narodna in zato dobro opazuje, za kako malenkostna smatrate vi narodna vprašanja. Deželni predsednik spravlja iz vse širne Avstrije nemške slovenščine nezmožne uradnike na Kranjsko, državna železnica je torišče vsenemštva, sinovi slovenskih mater pa stradajo, toda vse to se vam zdi premalenkostnô, da bi se kdo od vas oglasil na pristojnem mestu. Ali naj res mislimo, da so vam darovani tisočaki za vaša strankarska podjetja zamašila usta in ušesa?

In trgovski, obrtni stan! Priznamo, da nekaterniki niso zadovoljni s stranko. Kje se ne godi to? Toda ali se ne spominjate, da imate vi najmanj pravice nastopati kot njihovi zaštitniki. Iz sovraštva do naprednega trgovstva ste zasnovali nebroj konsumnih društev, hoteč z njimi gospodarsko ubiti trgovski stan. In ali skrbite za obrtnike? Vse tiskarstvo na Kranjskem hočete pridobiti in ustvariti monopol, knjigoveštvo vedno bolj družite v enem društvu. Ali hočemo naštevati še naprej? Zakaj ščujete kmeta zoper obrtnika, trgovca, delavca in uradnika, ki so vendar navezani drug na drugega? Ali bo delavec manj dal za kmetijske pridelke, ker je slučajno socialni demokrat? Zakaj kličete na bojkot zoper trgovce in gostilničarje, ki ne volijo klerikalno?

Strankarji smo, toda sto- in stokrat povemo na vsa usta in dokazali smo vedno v dejanju, da nam je ljubši slovenski klerikalni obrtnik ali

trgovec nego Nемеc, čeprav je bilo večkrat v resnici težko udejstvovati to načelo.

Bodi prva naša naloga, naša mesta — in to velja ravnotako za Štajersko in Primorsko kakor za Kranjsko — napraviti vseskozi slovenaka. Da bi vas trud poklerikaliti naša mesta, imel kaj vspeha, o tem dvomimo upravičeno. Bodite uverjeni, da istotako, kakor v mestih, se dobi že sedaj na kmetih vsaj dve petini volilcev, ki niso zadovoljni s klerikalnim vodstvom in kateri bi volili tudi antiklerikalno, samo ko bi narodno-napredna ali kaka druga antiklerikalna stranka imela toliko sredstev za agitacijo kakor vi. Saj morate sami priznati, da vas tudi kmet ne uboga nič več tako kakor vas je včasih, da se morate večkrat sam, čeprav neradi, ravnati po njegovih zapovedih. Ali naj vas spomnimo na nekatere zadnje kandidate?

«Slovenski Meščan» bo morda izhajal — saj sredstev imate dovolj — toda ako mislite, da dosežete z njim kak vspeh, se motite zelo. Naš meščan, delavec, obrtnik, trgovec in zastopnik svobodnih poklicev ve prav dobro ločiti kamen od kruha, prijatelja od neprijatelja, vero od — klerikalizma.

Gospodarski del.

□□□□

Narodno gospodarstvo.

Dalje. Dalje prih.

Običajneja nego amotizacija državnih dolgov je konverzija. Obrestno merilo v imovitih državah v rednih razmerah pada. Ker pa država po navadi najme večje posojilo le v sili n. pr. po vojskah, ob gospodarskih krizah i. t. d., zato je

PODLISTEK.

Brodkovski odvetnik.

Slika iz sedanjega življenja moravskega.

Češki spisal Vaclav Beneš-Šumavský; poslovenil Avgust Petrič. Dalje.

„Tega ne morem napraviti,“ je odvrnil odločno doktor in dostavil majaje z glavo: „Sicer pa dvomim, da bi prodrila vaša kandidatna lista.“

„Kar se tega tiče, ste lahko brez skrbi,“ je vskliknil veselo Albrecht. „Z vašim glasom bi imeli polovico glasov gotovih in glas okrajnega sodnika odloči.“

„Tega pa še nimate. Pojde skoro tudi s Pejčohom.“

„Motite se, z njim bodem imel manj dela nego z vami,“ je odgovoril priliznjeno bivši davkar.

Naj je navedel Albrecht karkoli, Kubala je ostal pri svojem in se ni dal pregovoriti. Ni se mu šlo le za obljubo, imel je tudi druge pomisleke. Bal se je, da bi si ne nakopal, ko bi volil z Albrechtovo stranko, jeze obeh velikih strank v mestu in da bi škodovalo njegovemu ugledu in njegovi pisarni. Tudi ni bilo gotovo, se li moti Albrecht v svojih računih.

Albrecht je končno prenehal nadlegovati doktorja in odšel čez trenotek iz pisarne.

Njegove nade niso splavale po vodi; žide je imel gotove, uradnikom je dokazal, da se gre za ustanovitev vladi udane stranke in od zunanjih volilcev, ki so imeli posestva v mestu, je imel pooblastila v rokah. Potreboval je seveda še glas Kubalov — a ta mu ni smel uiti.

* * *

Doktor si je dopisoval po svojem povratku iz H. vsak teden s Hildo in njuni listi so dihali plamenito udanost. Iznenada pa je dobil po Albrechtu list, v katerem mu je pripovedovala, da je stric prestrigel njegovo zadnje pismo in da ji je prepovedal prav strogo mu še dalje dopisovati, dokler ne odloči sam o vsem njenem razmerju.

„Potrpi, moj dragi,“ je končala Hilda, „strica moram sicer slušati, vendar zaupaj moji ljubezni. Vse svoje znanje uporabljam, da bi se priljubila stricu, da bi ga pripravila do tega, da bi se hitro odločil in sicer v meni in tebi prijaznem smislu. Tisoč poljubčkov od Tvoje Hilde.“

Od te dobe so prešli štiri tedni, a iz H. ni došla niti ena vest, kakor bi bila pretrgana vsaka svezja med tem mestom in Brodkovicami.

Vendar tisto popoldne pred občinskimi volitvami je prinesel pismonoša duhteče pisemce, rekomandirano, da bi res dobilo adresata. Srce je doktorju zadržalo v prsih, ko je izpoznal pi-

sma. Blažen nasmeh mu je zasijal na obrazu, ko je naglo odpiral list.

Hilda mu je pisala:

„Moj ljubljeneč!

Stric — stari, vendar čuda dobri čmernež — se sicer še ni odločil o najini usodi, vendar mi je dovolil zopet, da ti pišem. „No, pa mu piši, ti zvita kušarica,“ so se glasile njegove besede, ko ga nisem prenehala prositi. Prepričana sem, da bodeva imela njegovo privoljenje, predno mine mesec. Vedno mislim na Tebe. Treba mi je le zapreti oči in vidim Tebe, plavam v Tvojem objemu na plesu, stopam zopet s Teboj po parku in slišim Tvoje besede: Ljubim te! In zavriskam in letim v park, da bi tam znova prečitala Tvoje milo pisanje. Ko bi stric vedel, da sem si preskrbela zaradi Tebe tudi češko slovnico! Piši brzo! Tisoč poljubčkov Tebi od Tvoje zveste Hilde.“

Doktor je menil pri čitanju lista, da sliši nadzemske godbo. Čutil je, kako se mu razliva po prsih blaga toplota. Obraz devin je oživel v njem, slišal je njen glas in videl njeno krasno postavo. Čital je znova in zdelo se mu je, da stoji Hilda poleg njega, da mu gleda čez rame in da mu pripoveduje te besede.

Šele čez trenotek je zapazil dostavek na pismu:

večkrat obrestno merilo pri teh posojilih z ozirom na kreditni položaj v državi precej veliko. Ako pride država v ugodnejše kreditne razmere, tedaj tudi lahko dobi posojilo z manjšim obrestnim merilom. Kurzna vrednost, državnih rent raste in stoji nad pari. Tedaj je čas za državo, da svoj dolg, ki se obrestuje n. pr. s 5%, konventuje n. pr. v 4 odstotni dolg. V to je država vsakakor upravičena; ter ji je le razglasiti, da tisti, ki ni zadovoljen s tem, da se n. pr. njegova obligacija po 100 K od gotovega časa naprej obrestuje le s 4 odstotki, njo lahko zamenja za gotovino. Če obligacije stoji nad pari in tudi drugod obrestno merilo ne znaša več nego 4 odstotke, bo vsak raje obdržal svoje obligacije, kakor bi jih pa prodal državi, za imensko vrednost. Če je znašal 5 odstotni dolg 2000 milijonov kron, treba je bilo na leto državi plačati 100 milijonov kron obresti, po konverziji ji bo treba plačati le 80 milijonov kron na leto, kar znači znatno razbremenitev davke plačujočih državljanov. V Avstriji je bila n. pr. l. 1893 takozvana 5 odstotna davka prosta notna renta (marčna renta) konvertovana v 4 odstotna davka prosto kronsko rento; Francoska je l. 1902 konvertovala 3 1/2 odstotni dolg na 3 odstotni, s čimur si je letno prihranila 32 milijonov frankov.

Če države najemajo vedno nova posojila in državni upniki vedno žive v negotovosti, ali se jim bodo obresti s konverzijo sčasoma znižale, se bodo skušali pri novih državnih posojilih oškodovati za tako negotovost, da državi tudi znižano obrestno merilo ne bo dosti koristilo.

Tudi dežele, občine in velika podjetja (n. pr. železnice) sklepajo posojila na podoben način kakor država. Zato se tudi govori o deželni in občinskih (komunalnih) obligacijah.

D) Borza.

Borza je kraj, kjer se shajajo trgovci, posredovalci in druge osebe dotičnega tržnega mesta, da se razgovarjajo o trgovskih opravilih in sklepajo med seboj vsakovrstne pogodbe in kupčije. Po predmetih, s katerimi se kupčuje, se dele borze v: 1. efektne borze, kjer se prodajajo in kupujejo vrednostni papirji, kakor državne obligacije, raznovrstne delnice, zastavni listi različnih hipoteknih bank, menice ter avstrijski in tuji kovani in papirnati denar (valute); 2. blagovne borze, kjer se prodaja žito, bombaževina, špirit, olje, kava i. t. d. Poslednje se zopet lahko dele v a) produktne borze za trgovino z različnimi kmetijskimi in trgovskimi izdelki in b) specialne borze, kjer se trži le s posameznimi predmeti, (n. pr. s sladkorjem ali petrolejem).

Od navadnega trga se razlikujejo borze po tem, da se na njih ne trži z individualno označenim blagom, temveč po stalnih množinah (količinah) blaga. Če na trgu kupim pšenico, ogledam si jo najprej in si izberem to in to vrečo; na borzi pa se sklene kupčija za toliko in toliko sto centov n. pr. slovaške pšenice, ki se ima izročiti takoj ali pa šele čez več mesecev. Ta pšenica se ne pripelje na borzo, kakor se godi na trgu. Vsi taki posli se na borzi sklenejo, toda šele pozneje realizujejo. Iz tega razločka med navadnim trgovin in med borzo se tudi lahko razvidi, zakaj ni vsako blago sposobno za borzno trgovino, temveč le tako, pri katerem se ne gleda na posamezne kose, temveč se prodaja po množini (kvantumu). Z živino n. pr. ne bomo tržili na borzi. Le nadomestilne stvari so predmet borzni trgovini.

„P. S. Skoro bi bila pozabila. Prošnjo imam do Tebe in vem, da mi je ne odbiješ. Nad vse bi me veselilo, ako bi prijutrajšnji volitvi oddal svoj glas Albrechtu. Prosim Te, vpoštevaj to. Nemalo Ti bodem hvaležna, ako ustrežeš moji prošnji. Glej, da to res storiš!“

Doktor se je streznil, nasmeh mu je izginil z obraza. Hildina želja je ohladila njegovo navdušenje. Sam s seboj je prišel navskriž. Premišljeval je, a v njem se je pričel boj med ljubeznijo in dolžnostjo. Zavrnuti bi moral njeno željo. Vendar potem jo užali in vara njeno zaupanje. Prva njena prošnja je do njega, in še to naj bi zavrnil. Pravico ima do nje, saj je Albrecht njen sorodnik. Procvitu mesta, občinskim koristim ne more škodovati, ako prekliče svojo obljubo. Z izvolitvijo novih življev pride v občinsko upravo nastop in gibanje, in oslabi se vpliv ženske ljubosumnosti na občinsko upravo.

Po dolgem premišljevanju se je odločil, da zapusti Pejčohov prapor.

Ko ga je obiskal na dan volitev zarana Albrecht, mu je podal odvetnik roko.

„Volil bodem z vami,“ je rekel. „Hilda je to povzročila. Naznanil sem že županu.“

Albrecht mu je stisnil roko ali ni dal izpoznati, kako se veseli v duhu, da ima zagotovljeno zmago.

Volitve so se vršile ob popolnem miru in skoraj brez agitacije, ker je bilo vse pripravljeno

Beseda borza (bursa = usnjata možnja) prihaja najbrže iz Belgije. Tam so se namreč zbirali v mestu Brügge trgovci v hiši svojega tovariša z imenom van der Burse, ki je imel v svojem grbu tri možnje. Tudi prostor okoli hiše se je nazival de bourse. Od tod je prešlo ime na enaka shajališča trgovcev tudi po drugih mestih, kjer so bila za shajališča ugodna tla radi velikega trgovskega prometa in velikega števila trgovcev. V 16. stoletju so se razvile take borze v Antverpnu in Lyonu, v Parizu je l. 1716 nastala efektna borza, v Londonu 1691, na Dunaju se je l. 1771 s cesarskim patentom ustanovila menična in efektna (fondna borza).

Borze so po svoji organizaciji ali popolnoma zasebni zavodi brez državnega vpliva kakor na Angleškem, ali pa stoji pod državnim nadzorstvom. V Avstriji sloni organizacija borz na postavi z dne 1. aprila 1875 št. 67 dr. zak. Borze se smejo po tej postavi ustanovljati le s privoljenjem finančnega in trgovskega ministra, ki imata poprej zvedeti mnenje trgovske in obrtne zbornice. Pri poljedelskih borzah je treba dovoljenja poljedelskega ministrstva. Za vsako borzo se mora določiti posebni statut, ki določa: 1. borzne posle, 2. pogoje za članstvo in obiskovanje borze, 3. pravice in dolžnosti borznih članov in obiskovalcev, 4. kako se naj dobe sredstva za vzdrževanje borze, 5. borzno vodstvo in njene organe, 6. poravnavo preprirov in 7. uporabo premoženja, če borza preneha biti. Tudi tak statut morajo potrditi prizadeta ministrstva. Posebnemu borznemu komisarju pristojni državno nadziranje borz. Ženske in mladoletniki ne smejo obiskovati borze. Finančni minister določa v sporazumu z borznim vodstvom, kateri efekti se smejo prodajati na borzah in notirati v kurzem listu (kotiranje). S posredovanjem borznih poslov se pečajo posebni uradno postavljeni in zaprišezni mešetarij. Mešetariji tudi določujejo na podlagi sklenjenih kupčij pod nadzorstvom borznega komisarja uradne cene (kurze) predmetov, s katerimi se je tržilo na borzi. Ti kurzi se izdajo v posebnem kurzem listu. Če nastanejo kakšni spori pri borznih opravilih, se poravnajo pri borznem razsodišču, če se ni kaj drugega pismeno pogodilo. Postopanje pri borznih razsodiščih se je deloma na novo uravnalo s člani XIII. do XXVI. uvodnega zakona k civilno-pravdnemu redu z dne 1. avgusta 1895, št. 112 dr. z.

Na borzah se ponavljajo vedno iste pogodbe, isti posli. Zato ima na borzah običaj glavno ulogo. Po borznih običajih (usancih) se vrši vse borzno občevanje in promet. Vsi važnejši običaji so zapisani v borznem statutu. Pogodnikom se je treba zjediniti samo glede cen in dneva izročitve, vse drugo je določeno že v statutu. Na dunajski blagovni borzi je n. pr. množina žita, o kateri se sploh sme sklepati (sklepna enota), določena na najmanj 500 metrskih centov. Kupiti ali prodati se sme le 500, 1000, 1500 i. t. d. metrskih stotov (centov) rži, pšenice i. t. d. Na efektni borzi je pa navadno dovoljeno sklepanje le o tolikem številu vrednostnih papirjev gotove vrste, da znaša njihova imenska vrednost 10.000 K. Delnice češke živnostenske banke, glaseče se na 400 K, se prodajajo n. pr. le po 25 kosov skupaj.

Borzni posli imajo kakor trgovski posli sploh, špekulativni značaj, t. j. dobiček se išče v tem, da se izkoriščajo krajevne in časovne razlike v cenah raznovrstnega blaga. Zato so pa borzni posli upravičeni v tem oziru, da javno konstatujejo in izravnavajo cene raznih dobrin, nasprotno pa so tudi borze večkrat naravnost pogubonosne, ker postanejo lahko torišče najbolj nepoštenih špekulacij.

Po času, kdaj se izpolnijo na borzi sklenjeni posli, se ti dele v a) gotove posle, ako se blago še isti ali prihodnji dan sprejme in plača, in b) časovne ali terminske posle, ako preide med sklepom in izpolnitvijo precej časa, tako da ima na borzi prodano blago na dan izpolnitve že drugo ceno kakor na dan sklepa. Pri blagovnih borzah se določa rok na en ali več mesecev, pri efektnih borzah se ponavadi na konec meseca (ultimo). Ta časovna špekulacija se ne more imenovati škodljivo, ako se dogovorjene kupčijske pogodbe redno izpolnujejo.

Ravnokar našete posle imenujemo tudi dejanske ali efektivne posle v nasprotju z diferenčnimi posli, pri katerih se pogodniki izrecno ali molče zedinita na to, da se ima v dogovorjenem roku plačati samo označena razlika v ceni tistemu, katerega špekulacija se je obnesla. Pri tem kupec pa špekulira na to, da bo vsaj na dan izpolnitve prodal kupljeno blago za višjo

in obe stranki nista polagali pomena Albrechtovemu poskusu.

Ko je župan sprejel doktorjev list, se je upravičeno razjezil.

„Ali je to človek?“ je zavpil. „Ž njim ni mogoče govoriti pošteno; vsakogar ocigani!“

Vendar pa ni dvomil, da mu je prvi razred zagotovljen tako dobro kakor tretji, dočim je imel v drugem večino Kanjak.

Nečuvno je pa bilo iznenadenje, ko se je po volitvi izvedelo, da so Pejčohovi privrženci docela propadli v prvem razredu in da je zmagala nova stranka, Albrechtova. Pa tudi v tretjem razredu sta prodira dva privrženca Kanjakove stranke in župan sam je bil izvoljen z neznatno večino.

Ta poraz ni imel doslej primere v Brodkovicah, zato ga tudi ni pričakoval prav nihče.

Tege dne so bili pri Pejčohu take volje, da bog pomagaj; gospa županova je divjala, na Albrechtu in doktorju ni ostalo niti enega dobrega lasu, celo Karla je dobila svoj del, mati ji je hudo očitala, da se je obnašala proti Kubali neumno in da je odstopila takoj na prvo srečanje te nemške frulje. Potem je izlila svoj žolč nad svojim možem, ki ga je dolžila, da nima niti malo vztrajnosti in da vse pokazi s svojo dobrodušnostjo. Mož je rajše pobegnil v prodajalnico, vendar ves njegov užaljeni ponos, vsa trpkost njegovega srca je bila obrnjena proti doktorju.

ceno, kakor jo je kupil na borzi ob sklepu posla in bo torej mogel poplačati prodajalcu, poleg tega pa še v žep utaknil kak dobiček; prodajalec si pa zopet misli, da bo mogel najpozneje na dan izpolnitve že prodano blago kupiti za nižjo ceno nego je bila cena pri sklepu posla in bo zato ne le poplačal svojega prodajalca, temveč prejel še gotov dobiček. Pogodnikom pa ni treba imeti to blago, dovolj je, da si poravnati razlike v cenah na dan izpolnitve. Na tak način se napravi vse polno kupčij, predno je treba blago izročiti ali pa ob dnevu izpolnitve poravnati razlike. Primer bo to še bolj pjasnil: A prodal B-ju 1. maja delnic za 10.000 K s pogojem, da se plačajo 1. junija, drugi dan prodal B delnice C-ju, C tretji dan D-ju, D zopet E-ju in E F-ju in ta zopet dalje, tako da koncem meseca ostanejo delnice Ž-ju. Dan pred zadnjim (ultimom) se zberejo vsi udeleženci v takozvanem likvidacijskem uradu (pri obračunovališču) in tu plača Ž A-ju ceno po kurzu, katerega določi likvidacijska komisija za 1. julij; ostali pa med seboj poravnajo razlike. To postopanje se imenuje borzni aranžma.

Kakor vidimo iz predstoječega, sta na borzah zastopani dve stranki, katerih ena upa, da bo cena tej ali oni vrsti blaga, s katerim se trži na borzi, poskočila, druga pa se nadeja, da bo cena padla. O prvi se pravi, da špekulira „a la hauss (hos)“, o drugi, da špekulira „a la baisse (bes)“. Po tem se tudi imenujejo zastopniki teh strank ali hosisti ali besisti.

O deportnem poslu govorimo, če besist sicer kupi blago, katero je bil prodal, od kake osebe, pa je le obenem za bližnji termin prodal isti osebi in sicer za znižano ceno. To znižanje kurza se imenuje deport. Če hosist sicer prodal blago, katero ima prevzeti, kakš osebi, pa je obenem kupi od te osebe za prihodnji termin in sicer za zvišano ceno, govorimo o reportnem poslu in kurzni pribitek imenujemo report. Nevarnost (riziko) pri diferenčnih poslih se more tudi omejiti s tem, da se pogodi gotova premija za slučaj, da kak pogodnik poprej odstopi od svoje obveznosti (premijski posli).

Vzroki za skakanje ali padanje kurzov na borzi morejo biti zelo različni. Tako vplivajo pri kmetijskih pridelkih, poročila o ugodni ali neugodni žetvi, pri delnicah raznih podjetij, položaj dotičnih podjetij. Splošno pa so za kurze merodajne politične, gospodarske, socialne i. dr. razmere narodov ali držav.

Razni kurzi pa se lahko napravijo tudi na čisto umeten način. Neko industrijsko delniško podjetje začne n. pr. izplačevati naenkrat prav visoke dividende: podkupljeno časopisje hvali na vse pretege njegove delnice, zato jim kurz na borzi hitro raste. Kakor hitro pa so jih špekulantje poprodali, razvidi se, da je bilo vse le umetno narejeno, da v resnici podjetje stoji na robu propada; zato cene silno padajo, kupci pa so lahko ogoljufani za stotisočake. Take špekulacije so se zlasti opazovale v Avstriji v letu 1867. do 1878., ko se je izdalo okoli 1000 koricesij za razna velika industrijska podjetja. Kriza l. 1873. je uničila nebroj malih eksistenc, pa tudi bogataši so izgubili milijone.

Tudi se lahko zgodi, da hosisti na tihem kupujejo veliko vrednostnih papirjev gotove vrste, ne da bi kdo to opazil. Potem dajo po svojih agentih še vztrajno povpraševati po enakih papirjih. Ker jih ni več na trgu, jim cena visoko poskoči, in kadar je dosegla zadostno višino, takrat pa pridejo hosisti s svojimi papirji, ki so

Pozno v večer je še hodil počasno po prodajalni. Obraz njegov je kazal globoko užaljenost.

„Gradove bi bil zidal na njegove besede in na njegovo domoljubje,“ je pravil sam k sebi bolešno, „a izdal me je kakor navadna vlačuga!“

„Tatek, pomirite se,“ je zašepetala poleg njega Karla, poljubljajoč mu roko, „kdor vas ima odkritosrčno rad, vas ne bo imel sedaj manj rad, in kdor vas je čislal preje, čislal vas bo prav tako tudi sedaj!“

„Ti draga dušica!“ je vskliknil Pejčoh in poljubil hčerko na jasno čelo in solze so mu stopile v oko.

Ni mogel za to, da je imel tako mehko naravo. Soproga prvega svetovalca je bila med tem vsa vzradoščena nad porazem, ki so ga doživeli Pejčohovi. Veselila se je, da bode sedaj njen mož župan in da sovražena njena tekmovalka ne preboli tako lahko tega poraza. Kako jo bode merila prihodnjo nedeljo v cerkvi od nog do glave in kako ji bode dala občutiti svojo škodoželjnost! V ostalem je mogoče, da si županja ne bode niti upala v cerkev.

Ali tudi Kanjakova je triumfirala prezgodaj. Na večer pred volitvijo župana in občinskega odbora se je pojavil v somraku bivši davkar na Pejčohovem domu. Prišel je županu ponuditi, da ga Albrechtova stranka izvoli zopet županom, ako pomore on z glasovi svojih privržencev, da bi bil Albrecht izvoljen prvim svetovalcem.

jih kupili poprej za nizko ceno, na dan in spravljajo v žep velike dobičke.

Že iz teh primerov se vidi, kako pogubna v narodno-gospodarskem oziru more postati borzna špekulacija. Zlasti se še to opaža pri blagovni borzi. Dogodilo se je že nekolikokrat, da je skupina špekulantov vecino pridelkov spravila v svoje roke in potem na borzi lahko narekovala ceno tem pridelkem (n. pr. petrolejski monopol).

Diferenčni posli ali terminski posli, pri katerih se ne gre za resnično izpolnitev, ampak le za plačilo kurznihih razlik so navadna borzna igra, kjer se ne razvija cena po razmerju ponudbe in vprašanja, temveč po borznih špekulantih. Umevno je, da so se kmetijski krogi od nekdanj protivilni takim borznim špekulacijam, ki so zlasti tudi vplivale na ceno žita. Z zakonom z dne 4. januarja 1903. št. 10. drž. zak. se je v Avstriji prepovedala borzna terminska kupčija z žitom in mlinskimi izdelki. Tudi na Nemškem obstoji taka prepoved. Če se na avstrijskih borzah kupuje in prodaja žito, se morajo te kupčije tudi dejansko izpolniti, t. j. prodajalec mora prodano množino žita kupcu izročiti, zato pa se cene razvijajo naravno.

Vobče se mora reči, da je borza koristna uredba. Na borzi pridejo na površje produkti vse zemlje in vseh narodov; tu se izravnavajo razlike, ki so se pojavile na tem ali onem kraju. Brez blagovnih borz bi se ne mogli na vsem svetu preskrbeti z živežem, z efektnimi borzami se omogočuje kapitalistom, da morejo svoj denar uspešno nalagati. Na borzah se dobiva vpogled v produkcijo in potrebe celega sveta, ker se na njej shajajo ponudniki in povpraševalci iz vseh krajev. Na kurznihi listu efektnih borz se razvidi najbolj jasno celokupno gospodarsko stanje narodov in finančno stanje držav. Zato pa radi nepoštenosti, ki so včasih združene z borzno špekulacijo, ni obsojati borzne naprave same.

E) Trgovina.

1. Pojem in pomen trgovine.

Kmetijski pridelki in obrtni izdelki morajo priti šele v promet, da se pokaže njih porabnost, oni morajo postati blago. Posredovanje blaga med producenti in konsumentii je predmet posebne gospodarske delavnosti, trgovine. Kakor vsak producent mora skrbeti za to, da s kolikor možno nizkimi produkcijskimi stroški doseže kolikor možno velik uspeh, tako tudi trgovec gleda na to, da kolikor možno ceno kupi in kolikor možno drago prodaja. Ta dobiček je njegov pridobitek.

Po različnosti blaga, s katerim se trži, se deli trgovina v trgovino s premičninami (blagovna trgovina v ožjem pomenu), trgovina z nepremičninami in trgovina z vrednostnimi papirji (efektna trgovina).

Drugače še razločujemo: 1. notranjo trgovino, če se razteza le na domačo državo in zunanjo trgovino, če sega preko meje države; ta je zopet lahko uvozna ali izvozna trgovina (skupno-mednarodna trgovina), bodisi s posredovanjem (posredna trgovina) ali brez njega; 2. trgovino po suhem in pomorsko trgovino; 3. aktivno in pasivno trgovino, če se izvršuje z domačo glavnico in domačimi delavskimi močmi ali pa s tujo glavnico in tujimi delavskimi močmi; lastno in komisijnsko trgovino, če se trgovina izvršuje na lastni ali tuj račun. Posebno pa še delimo

Pejčoh je sprva kratko odklonil ponudbo. Njegovo srce se je uprlo proti tem, da bi zapustil starega sodruga, ki je kljub vsem tužnim rodbinskim prepričanjem deloval z njim pošteno v občini skozi leta in s katerim je za časa najhujšega političnega pritiska, za Giskrovega delovanja na Moravskem, v soglasju izvedel nekoliko sijajnih enoglasnih deželnozborskih poslanskih volitev.

Vendar županja se je oprijela z veliko vnemo Albrechtovega predloga. Nepričakovano se ji je ponujala tu priložnost, da povrne udarec svoji neprijateljici, ki jo je videla že poteptano v prah. Zaman so bili vsi županovi ugovori, da se je že domenil s Kanjakom o jutrišnji volitvi.

„A kako si se domenil?“ ga je vprašala ostro županja.

„On bode župan in jaz prvi svetovalec,“ je odgovoril mož. „Po številu njegovih privržencev ne more biti drugače. V ostalem mi ne dovoljuje čast, da bi odstopil od tega dogovora.“

„Čast, tvoja čast, neumnost — rodbinska čast je važnejša,“ se je jezila županja.

„Vendar jaz sem mu obljubil in pri tem ostane,“ je vskliknil župan.

„Saj nisi vedel poprej, da ti bode napravil gospod Albrecht ugodnejšo ponudbo,“ je čvrsto silila županja v moža.

„Lahko pozovete še enkrat Kanjaka pred sejo, da vam prepusti županstvo, ker tudi on tima

trgovino v trgovino na drobno in na debelo ali malo in veliko trgovino.

Dokler vsaka rodbina proizvaja le toliko, kolikor potrebuje zase ali kolikor zavzije sama (v rodbinskem in hišnem gospodarstvu), ni treba nobene trgovine. Kakor hitro pa je posameznik pričel proizvajati za splošnost, za človeško družbo, nastala je tudi potreba po trgovini, ki se razvija tembolj, čimbolj se razvija narodno-gospodarska produkcija, ki pa tudi prične pešati, ako peša ta produkcija. Čimbolj razvita in cenena se vozila in občila, tembolj se razteza tudi trgovina in znižuje cene dobrin ter s tem pomnožuje konsum. Ker trgovina izravnavava cene, ne morejo nastati take draginje, kakor so nastale v prejšnjih stoletjih, ko še vozila niso bila tako razvita. Hude lakote, katera je v prejšnjih časih ponavadi sledila slabim letinam v posameznih krajih, se je sedaj le še bati, če bi na celem svetu žetev ne obrodila, na kar pa skoro ni misliti. Trgovina je tudi pogosto vzrok, da se pomnože prenosna sredstva (vozila), trgovina pospešuje pravno varnost, in trgovina je nositeljica kulture, kakor kaže zgodovina in izpričuje tudi sedanost. Trgovina vzgaja ljudstvo k skrbnemu gospodarstvu, previdnosti in varčnosti, more pa tudi postati vzrok razkošju in npravne propalosti. Knjigovodstvo, ki se je razvilo pri trgovini, je prišlo tudi na druge stanove n. pr. rokodelce in celo kmete.

Trgovina ne proizvaja sicer dobrin, vendar je tudi produktivna. S trgovino se spreminjajo nekoristne ali manj koristne stvari v koristne ali bolj koristne, ker mnogo stvari se more uživati, uporabljati ali bolj uspešno uporabljati šele, če se zaménjajo za druge stvari in s tako zaménjavo se peča trgovina.

Načelo o dobičku, ki je zastopa sedanja trgovina je za konsumenta ugodnejše, nego je bilo včasih. Skušaj se namreč prodati za mal dobiček kolikor možno veliko blaga, dočim je po stari teoriji trgovec moral iskati kolikor možno velik dobiček pri majhnem obsegu trgovine. Na Angliškem se je v tem oziru razširil značilen rek: Bolje delati za milijon (ljudi), nego za milijonarje. Vendar, vidimo pri vseh izobraženih narodih, da zlasti število malih trgovcev prehitro narašča in ni v pravem razmerju z zahtevami previdne trgovinske organizacije. Ker mora mali trgovec pokrivati svoje poslovne stroške in poleg tega še z dobičkom iz trgovine vzdrževati svojo rodbino, se večkrat kljub zgoraj omenjenemu načelu lahko blago podraži ali pa kakovost blaga poslabša. Prosto tekmovalje ali konkurenca more torej tudi tukaj kakor pri produkciji roditi marsikatero nepravilnosti in gospodarske napake.

* * *

Tedenski sojem v Kranju dne 21. aprila 1908. Prignalo se je — konj, 38 glav domače goveje živine, — glav hrvaške goveje živine, 1 domačih telet, — hrvaških telet, 6 domačih prašičev, — hrvaških prašičev, — domačih ovac, — hrvaških ovac in — buš. — Pšenica K 10:80 proso K 7:60, rž K 9:50, oves K 8:—, ajda K 8:75, fižol ribničan K —, mandalon K —, koks — in krompir 2:50 za 50 kg.

Abonnement na državni železnici. Kar imajo po drugih deželah, kjer teko državne železnice, že zdavnaj vpeljano, dobimo letos tudi pri nas na Kranjskem. Društvu za promet tujcev na Kranjskem se je posrečilo, doseči pri državni železnici časovne vozne listke z veljavnostjo za petnajst in trideset dni. Ti vozni listki se bodo izda-

absolutne večine v odboru,“ je svetoval mirno Albrecht. „On pa, kolikor ga poznam, ne bode privolil in po vašem dogovoru je.“

„Takega zvijačnega ravnanja ne pripustim,“ se je branil župan.

„Ti moraš, moraš, ako nočeš, da tako ljudje kažejo na nas s prstom kakor na falirano gospodo,“ je silila županja.

Pejčoh se je razjezil, bil jezno ob mizo in kričal, da je on gospodar v hiši; županja je grozila, da ne ostane niti en dan pri hiši, ako pozabi njen mož zaradi napačnega pojma o svoji časti, čast svoje rodbine. Prestrašena Karla je utekla v svojo izbico in tam jokala.

A drug dan se je izvršilo vse za las tako, kakor je želel Albrecht. Pejčoh je bil zopet župan, a Albrecht prvi svetovalec.

Starega Kanjaka so privedli iz seje v neizrekljivi razburjenosti domu. Čudno, da ga ni zadel mrtvoud. Najbolj ga je bolelo in jezilo, da ga je prevaril Pejčoh. In vendar sta bila obadva od zdavnaj neprijatelja in tekmeča.

Naslednjega dne je odšel Kanjak s celo svojo rodbino v toplice. Pejčohovski je zaplesalo srce, ko jih je videla vsedati se v kočijo.

* * *

Doktor Kubala se je potapljal za one dobe v ljubezenskem opojenju. V njegovem razmerju k Hildi je nastal nagel srečen preobrat. Stric ravnatelj je nehaj ljubovati njuni ljubezni. Nekoliko

jali od 1. maja do 30. septembra in se bo mogoče voziti poljubnokrat po sledečih progah: St. Vid na Glini — Celovec (glavni kolodvor) — Trst (drž. kol.) — Divača, St. Vid na Glini — Beljak (juž. kol.) — Trbiž — Pontabelj, Trbiž — Ljubljana (juž. kolodvor), Beljak (juž. kol.) — Področca, Ljubljana (drž. kolodvor) Kamnik in Podkloster — Smohor. Listek velja seveda tudi za vožnjo nazaj po vseh imenovanih progah. Stane pa ta vozni listek sledeče; za 15 dni: za I. razred 66 K, za II. razred 46 K in za III. razred 26 K; za 30 dni: za I. razred 98 K, za II. razred 66 K in za III. razred 40 K. Za prtljago težko 30 kg, se bodo istotako izdajali časovni vozni listki, in sicer za 15 dni za 6 K, za 30 dni pa za 9 K. Teh ugodnosti se bodo gotovo posluževali zlasti naši trgovci, ki bodo lahko z letovišč v naši predivni Gorenjski in Koroški vsak ali vsak drug dan prihajali domov. <Društvu za promet tujcev na Kranjskem> moramo biti hvaležni, da nam je doslo take udobnosti za pet poletnih mesecev.

Vrednostna tarifa za klanje prašičev, ki so bili vsled uradnega ukaza zaklani in zdravi spoznani. Deželna vlada na Kranjskem razglasa: Na podstavi zakona z dne 7. septembra 1905, drž. zak. št. 163, o odvratanju in zatiranju svinjske kuge, oziroma v izvršitev tega zakona izdanega ministrskega ukaza z dne 6. novembra 1905, drž. zak. št. 164, se v sporazumljenju s c. kr. kmetijsko družbo za Kranjsko za II. četrtletje 1908 razglasa nastopna vrednostna tarifa, po kateri se določuje odškodnina, ki jo je plačevati po določilih navedenega zakona iz državnega zaklada za prašiče za rejo in plemenske prašiče, zaklane vsled uradnega ukaza. Za prašiče za rejo, ki so bili vsled uradnega ukaza zaklani in zdravi spoznani, in sicer: A. Pri prašičih za rejo deželnega plemena: 1. prašiči do 3 mesecev K 1:30, 2. prašiči do 1 leta K 1:06, 3. prašiči nad 1 leto K 1:02 za kilogram žive teže. B. Pri prašičih za rejo iz križanja z angleško pasmo: 1. prašiči do 3 mesecev K 1:46, 2. prašiči do 1 leta K 1:24, 3. prašiči nad 1 leto K 1:04 za kilogram žive teže. C. Pri prašičih za rejo čistega (angleškega) plemena, importirani ali domače reje: 1. prašiči do 3 mesecev K 1:76, 2. prašiči do 1 leta K 1:52, 3. prašiči nad 1 leto K 1:16 za kilogram žive teže. Pri plemenskih prašičih, ki so bili vsled uradnega ukaza zaklani in zdravi spoznani, pristopi k odškodninam, dognanim po gori navedenih vrednostnih postavkih, se 25% dodatek. Za one prašiče za rejo in plemenske prašiče, ki se po uradnem ukazu zakoljejo, po zakolu pa na kugi bolni spoznajo, se s pridržkom določil §§ 8, 9, 10 in 14 navedenega zakona, iz državnega zaklada povrne le polovico one odškodnine, ki bi se določila v slučaju, da bi bili prašiči po zakonu zdravi spoznani.

Dražba vojaških konj. Oskrbovalna komisija c. kr. domobranskega pešpolka št. 27 naznanja trgovski in obrtniški zbornici v Ljubljani, da bo dne 5. maja t. l. ob 9. uri dopoldne 2 konja za ježo na dvorišču mestne topničarske vojašnice v Ljubljani, Dunajska cesta št. 58. dražbenim potom prodala.

Slovinci, ne zabite družbe SV. CIRILA IN METODAI

dni po volitvi je poslala Hilda doktorju nov list, v katerem se mu je zahvaljevala gorko, da je podpiral Albrehta in pristavljala, da si je nemalo pridobil stričevo naklonjenost s tem dejanjem.

Naslednji teden je prišel stric sam v Brodkovice in se brez dolgih ovinkov začel pogajati z doktorjem o poroki.

Kdo je bil srečnejši nego Kubala! Njegovo srce, njegove misli, njegova duša, vse je pripadalo že zdavnaj Hildi. Pred njim se je odpiral v vsem krasu in slasti celi raj zakonskega življenja.

Stric se ni spuščal v dolga razkladanja in se kratko pogodil o vsem, česar je bilo treba, ter opomnil pri vsem, koliko žrtvuje doktorju, ko mu izroča svoj najdražji zaklad. A doktor ga je zopet zagotavljal, da bode njegova vedna in edina skrb, da osreči Hildo.

Dva meseca na to se je slavila v H. sijajna svatba.

Ker ni imel Kubala več svojih starišev, je povabil na njo nekaj svojih znancev iz študentske dobe, ki so bili raztreseni v raznih službah in uradih na Moravskem. Iz Brodkovic so bili navzoči Albrecht, Mudra in nekoliko povabljenih članov občinskega odbora.

Nevesta v beli atlasovi obleki z dolgo vlečko je odsevala krasu in ponosa. Obraz je imela zakrit s fino dolgo tančico. Ženin se je potapljal v sladki raztresenosti in bil slep in gluha za vse,

Promet in gostilna. List za promet s tujci in pospeševanje obrta, posebno gostilničarstva. — Uradno glasilo deželne zveze za tujski promet na Kranjskem v Ljubljani. Ta zelo potrebn list je začel izhajati v elegantni obliki in okusno ilustriran. Za vse leto stane le 5 K in izhaja enkrat na mesec. Prva številka je jako bogata in lepo ilustrirana. Najtopleje priporočamo ta list. List se bavi tudi s športom.

«Belokranjec.» V Gradacu na Dolenjskem se je porodil «Belokranjec», glasilo belokranjskih kmetov. Geslo mu je: Na delo za staro pravdo. Izhaja dvakrat na mesec v Ljubljani.

Slika Primoža Trubarja. Letos poteče stiri sto let, kar se je v Rasici na Dolenjskem rodil Primož Trubar, začetnik slovenske književnosti in slov. narod se pripravlja nato, da hvaležno proslavi spomin moža, ki je prvi položil temelj slovenskemu tisku in s tem zaoral ledino slov. duševne kulture. Znani slov. akad. slikar Matevž Sternen pa je po znani Trubarjevi sliki, ki se nahaja v njegovi Postili iz l. 1595, napravil umetniški dovršeno radirungo v velikosti 20 krat 26 na listu velikem 37 krat 54 cm. Pripominjamo, da je to prva slovenska radirunga sploh. Poznavatelji jo hvalijo kot izredno lep in dovršen umotvor. Zato opozarjamo sl. občinstvo, posebno tisto, ki se zanimajo za umetnost, na to novo Trubarjevo sliko, nanjo in mu toplo priporočamo, da naj si jo v okras svojega domovja nabavi. Cena je naznatna, samo 10 K. Podpirajmo domačo umetnost, tembolj v tem slučaju, ko je del prebitka namenjen za drug umotvor, za Trubarjev spomenik v Ljubljani. — Naročila sprejema Narodna knjigarna v Ljubljani.

Primož Trubar in naša reformacija. Kulturhistorična študija, knjižnice «Svobodne Misli» 2. zvezek. Ta lična, samo 50 vin. draga knjižica, je prav poljudno pisana in bo prav došla letos, ko obhajamo Trubarjev jubilej. Leta 1548. prvokrat izgnan s Kranjskega je postal župnik v Urachu na Nemškem, kjer je vodil in nadziral hrvatsko-slovensko tiskarno, katero sta ustanovila z baronom Ungnadom v svrhu, da so se tiskale prve slovenske in hrvatske knjige. Na strani 29 in 30 te knjižice čitamo naslednje: Meseca maja se je v Urachu pojavil odposlanec kranjskih deželnih stanov in z njim je Trubar odšel nazaj v domovino. Moremo si misliti, kako se je razveselilo slovenskemu izgnancu srce, ko je po 13. letih (1561) zopet zagledal snežnike. Ta njegova vrnitev na slovensko zemljo je bil pravi triumf. Povsod po Gorenjskem so hiteli ljudje v vasi ob cesti in so ga pozdravljali. Iz Kranja so mu sle gospe iz plemstva na konjih naproti in velika množica ljudstva ga je pričakovala v mestu, kjer je mestna godba igrala «Te deum laudamus» (26. junija). Z enakim navdušenjem je bil slovenski reformator sprejet v Ljubljani i. t. d. Kakor razvidno, je knjižica prav umljivo ter zanimivo pisana in vsled tega jo toplo priporočamo.

Prejeli smo:

Računski zaključek južno-stajerske hranilnice v Celju za leto 1907.

Računski zaključek mestne hranilnice v Kamniku za sedmo upravno leto 1907.

II. letno poročilo jadranske banke v Trstu za leto 1907.

kar se je godilo okoli njega, kajti vsa njegova pozornost je bila obrnjena na krasno nevesto.

Cerkveni obredi in ženitovanjska pojedina, vse je minulo za Kubalo kakor sen. Nebesa blaženosti so bila odprta pred njim in kakor omamljen je pogledoval Hildo. Kaj mu je bil ostali svet!

Po ženitovanjski pojedini sta se odpeljala novoporočenca na potovanje. v Švico. In tam na Ženevskem jezeru, pod zasneženimi vrhunci gora, v rajskolepi vili, sta preživela najkrasnejše dni življenja. Delala sta v tej dobi tudi izlete na gore. Naj je bila pot še težavnejša, Hilda jo je premagala rada, vse jo je zanimalo, bila je vedno sveža in najboljšje volje. Naj sta korakala na smrt utrujena po kameniti cesti nad prepadi ali po močvirnatih tleh, v katere so se vdirale noge, vedno je zvenel njen smeh kot škranjčev petje. Enkrat sta izgubila pot in ostala čez noč v gorski pastirski koči, zadovoljujoč se s koščkom kruha in studenčico. Spala sta na suhi travi, pokriti z rašastim kocem, za ogrinjalo pa sta imela svoj pléd.

Na ženitovanjskem potovanju nista govorila drugače nego češki, ker je v tujini zvenela tako lepo češčina iz Hildinih ust in ji je nemalo ugajalo, ker so ju smatrali v hotelih in elegantnih restavracijah za Poljake ali Ruse.

Nadaljevanje sledi.

Zlet gorenjskih sokolskih društev se vrši 15. avg. v Kranju.

Dopisi.

Z Jesenic. (Nekoliko o soli.) Že nad deset let se govori o novi ljudski soli, katera je bila že tudi parkrat projektirana in tudi zahtevana od ljudstva pri občinskem odboru in krajnem solskem svetu, kar so pa naši občinski in solski očetje že parkrat prezrli in zamudili pravilno nadaljevanje tega prepotrebnege dela. Naše učiteljice in učitelji imajo v razredih od 80 do 90 učencev. Vprašamo javno slavne solske oblasti: ali res ni nobene pomoči, da bi se te naše solske razmere izboljšale, in, da bi prišlo že vendar do tega, da ne bodo otroci zaradi pomanjkanja prostora primorani na tleh sedeti in tam pisati, kar se je že večkrat pripetilo. Česa se more posamezni učenec v takem razredu, v katerem je 80 do 90 učencev in učenk, naučiti, to prepuščamo javnosti, da naj sodi. Kaj bo še poleti v hudi vročini s tako množico otrok v eni sobi? Ali res ni nobenih mož več v občini toliko zmognih, da bi se korenito poprijeli dela, že skoraj do neba vpjjočih zahtev in želj za novo osemrazredno ljudsko šolo? Ni toraj čudno, da slovenski starši pošiljajo svoje otroke v nemško šolo. Saj so skoraj primorani, ako hočejo, da se otroci kaj nauče, ker v jeseniški šoli ni mogoče, da bi v teh gnečah po razredih bilo mogoče vsakega posameznega učenca pravilno poučevati. Dajte nam torej v bližino Save eno štiri razredno slovensko ljudsko šolo, na Jesenice pa osemrazredno, ker otrok je že sedaj dosti in jih bo vedno več. Potem nam ne bo treba pošiljati naših slovenskih otrok v nemško šolo. **Več prizadetih staršev.**

Iz Sore pri Medvodah. Sorska fara je bila do leta 1342. pod oglejskimi patriarhi. Ko je papežev legat kardinal Bertrand leta 1631. popisal kranjske fare, ki so bile pod oglejsko škofijo, je pa bila naša sorska fara pod vetrinjskim samostanom cistercijenzov, ki je stal onkraj Ljubelja blizu Vrbškega jezera, na sedanjem Spodnjem Kofoškem; dalje je bila naša sorska fara do leta 1733. pod zatiškim samostanom. Takrat je zadel zatiški samostan hud udarec, ko so se dolenski kmetje leta 1632. spuntali in naredili veliko škode. Ze takrat je zatiški samostan prejel od sorskih župnikov letno penzijo 150 rensk. dolarjev, šest funtov popra, pet zlatih dukatov in 20 lehti platna, tedaj z eno besedo patronsko pravico, postavljati župnike sorske, k popravilom prispevati peti del stroškov, naj bo cerkvena uprava, ali cerkev, ali župnišče. Tako pravi zakon. Leta 1733. je pa prišla naša sorska fara pod ljubljansko škofijo, ker jo je kanonik Jakob Sillik kupil od zatiškega samostana za 6000 gld. in jo podaril ljubljanskim škofom s tem pogojem, da imajo sinovi ljubljanskih ali kranjskih meščanov prednost za sorske župnike. Ali ni tukaj dosti jasno in razločno povedano, da je naše sorske fare patron knezoškof Anton Bonaventura? Kaj pa pravi zakon o patronu sorske fare, kake dolžnosti ima patronat, kaj? — Vi, knezoškof ljubljanski, kako pa vi izpolnjujete dolžnosti? Ali veste, da smo sorski farani popravili župnišče, ki nas je stalo okroglo deset tisoč goldinarjev? Ali ne zadene vas peti del stroškov kot patrona sorske fare. Ali ne veste, kake dolžnosti ima patronat, oziroma patron? Ali so zakoni za vas samo na papirju, kaj? Ali naš presvetli knezoškof brez skrbi podi sorske župnike iz Sore z bajoneti kakor gosp. Antona Berceta? Mi Sorani tudi znamo pisati, dasiravno nimamo več gospoda nadučitelja Antona Germeka med sabo; pisali bomo sicer brez vseh učiteljev, zatorej nikar ne natolcuje gospodov učiteljev!

Sorski farani.

Zgodovinski in slojstveni pregled za prihodnji teden.

26. aprila. — 1811. * Pisatelj Bernard Tomšič v Dobropolju. — 1829. * Slavni medicinec Teodor Billroth. — 1868. † Pesnik Anton Žakelj (Rodoljub Ledinski) pri sv. Duhu nad Leskovcem. — 1899. † Pesnik Dragotin Kette v Ljubljani. — 1902. † Mladinski pisatelj Ljudevit Tomšič v Zagrebu.

27. aprila. — 1521. Magelhaes, ki je prvi objadral svet, umorjen na Filipinskih otokih. — 1791. * S. Morse, izumitelj električnega pisalnega stroja. — 1793. † Pisatelj Anton Breznik. — 1799. Avstrijci in Rusi premagajo Francoze pri Cassane. — 1809. Major Schill se vzdigne proti Napoleonu. — 1825. * Pisatelj Janez Volčič v Gabrovem pri Škofji Loki. — 1896 † Pisatelj in mladino ljub Luka Jeran v Ljubljani.

28. aprila. — 1521. Karel V. prepusti avstrijske dedne dežele svojemu bratu Ferdinandu — 1703. * Zdravnik in pisatelj dr. Marko pl. Plencič v Solkanu. — 1798. Napoleon Bonaparte prvič v Ljubljani. — 1799. V Rastattu umore poslanec. — 1831. * Pisatelj in kritik France Levstik v Retjah pri Veikih Laščah. — 1882 † Pisatelj Peter Cizej na Rečici.

29. — 1676. † Admiral Ruyter. — 1847. † Pesnik Valentin Stanič v Gorici. — 1849. Trdnjava Komorn osvobojena. — 1883. † Schulce-Delitsch, ustanovitelj zadrugništva.

30. aprila. — 1632. † Tilly. — 1777. * Matematik Karel Friderik Ganss. — 1804. Napoleon se proglasi za francoskega cesarja. — 1835. * Slikar France pl. Defregger. — 1847. † Nadvojvoda Karel. — 1847. † Janez Strehl, pesnik «Popotnika», v Trebnjem. — 1862. * Pesnik Vojteh Ulrich na Javorniku na Gorenjskem.

1. maja. — 1218. * Rudolf Habsburški. — 1308. Janez Paricida in sozarotniki umore Albrehta Habsburškega, ko se je pripeljal blizu gradu Habsburg čez reko Reuss. — 1861. Na Dunaju otvorijo prvi avstrijski državni zbor. — 1873. † Livingstone, slavni raziskovalec Afrike.

2. maja. — 1335. Habsburžani dobe Koroško. — 1519. † Slikar Leonardo da Vinci. — 1668. Mir v Aachenu (Cahah). — 1707. * Botanik Karel pl. Linzée. — 1813. Bitka pri Grossgörschenu.

Godovi prihodnjega tedna:

26. Bela nedelja, Sekana, Zdeslav; 27. Peregryn, Jaroslav, Radina, Bogoslav, Sava; 28. Pavel od kr., Slavica, Živko, Živa; 29. Peter, Tankoslava; 30. Katarina S., Jelenica; 1. Filip in Jakob, Vojka, Branislav; 2. Atanazij, Vladovit, Živana.

V Kranju, dne 25. aprila 1908.

Vlada bo proti koncu zasedanja zbornici predložila trgovinsko pogodbo s Srbijo, potem zakonski načrt o živinskih kužnih boleznih ter zakonski načrt o melioracijah. Dosedaj so nosili troške za melioracije lastniki zemljišča, dežela in država, po novem zakonu se bodo pokrivali melioracijski troški in še posebno troški za osuševanje in namakanje zemljišč edinole iz državnih sredstev.

V češki politiki se je o velikonočnih praznikih dosegel lep uspeh. Združila se je namreč češka državnopravna in radikalno-napredna stranka. Nadalje je češki narodni svet na poziv izvrševalnega odbora vseh čeških narodnih strank sklical na dan 26. t. m. zaupno posvetovanje o skupnem postopanju vseh čeških strank v češkem deželnem zboru. Na isti dan je sklican tudi shod staročeške stranke. Češki deželni zbor se baje skliče na kratko zasedanje v prvi polovici meseca julija.

V dunajskem občinskem svetu hoče krščansko-socialna večina dati 300.000 kron za jubilejni slavnostni sprevod, kateremu se je cesar sam dolgo upiral, ker je želel, naj bi se izdajalo denar ob njegovem jubileju samo v dobrodelne namene. Za marsikatero nujno potrebo tudi dunajski občinski svet nima denarja; za take komedije ga ima dovolj. Dunajski krščanski socialci so vzor našim klerikalcem in kakor je znano, je tudi ljubljanski župan Hribar hvalil Luegerjevo mestno upravo na vse pretege.

Škofovska konferenca. Te dni je imel odsek, izvoljen od avstrijske škofovske konference, na Dunaju posvetovanja o ustanovitvi katoliškega vseučilišča v Solnogradu. Poročal je solnograški nadškof, kardinal dr. Katschthaler, ki je izjavil, da ni možno se otvoriti vseučilišča.

Pouk v streljanju misli učno ministrstvo vpejati na gimnazijah v nekaterih deželah. Streljalo se bo v visjih razredih. Na Tirolskem so že začeli s strelnimi vajami. Učno ministrstvo menda tudi strelja — kozle.

Nemški kancelar je bil nedavno na Dunaju in se je podal potem v Rim, da obišče ital. kralja, svojega kolego Tittonija in posebno še papeža. Bülowov pohod v Vatikanu ni morda akt gole uljudnosti, ampak političen čin. Vatikanskim politikom je razpor med klerikalnim centrom (v nemškem parlamentu) in med nemško vlado že dolgo časa zelo neljub, zato so že večkrat poskusili sprijazniti ta dva nekdanja dolgoletna zaveznika, kar se pa ni čisto posrečilo, kajti Bülow, ki je bil centru tako demonstrativno napovedoval vojsko, predno je razpustil parlament, vendar ne more zdaj javno priznati, da to sovraštvo ni tako hudo, kakor se zdi, da je marveč razmerje med njegovo vlado in centrom prav povoljno. To pa bode povedal kuriji pri svojem posetu v Vatikanu. Glavni namen pa, ki žene nemškega kancelarja k papežu, je poljsko vprašanje. Bülow potrebuje, kot glava pruskega ministristva pomoči Vatikana proti Poljakom; potrebuje sporazumljenja s papežem, da bi mogel končno imenovati poznanskim nadškofom moža, ki se pruski protipoljski politiki ne bo protivil. Vatikan se tem željam pruske vlade ne bode stavil po robu iz prazne sentimentalne ljubezni do Poljakov, gledal bo samo, da «tega vernega in dobrega ljudstva», kakor pravijo naši klerikalci, preveč ne razdraži s preočitim podpiranjem pruske vlade. Papež že zdavnej vrši vlogo tihega družabnika Hohenzollerncev.

Na Pruskem se pripravljajo politične stranke za deželnozbornske volitve, ki bodo meseca junija. Nekaterne stranke so že imenovalle kandidate in z velikonočnimi prazniki se je začela razvijati agitacija. Njeno jedro je volilna reforma, ki je na Pruskem prav tako nujna, kakor za avstrijske deželne zборе.

Ob rusko-perzijski meji se ponavljajo zadnji čas nemiri. Petsto perzijskih oborožencev je streljalo na ruske čete, vsled česar se je razvila prava bitka. V Beluvasarju je prišlo do spopada med perzijskimi roparji in turškimi četami. 34 Perzijscev je mrtvih. V perzijskih okrajih ob ruski meji je popolna anarhija.

V dobi atentatov. Cesarjevega namestnika na Galiskem, poljskega plemiča grofa Potočkega je prejšnji teden ustrelil maloruski dijak Šičinski. Stori se to, da se masuje za krivice, ki jih trpi zatirani maloruski narod v Galiciji. — V Lisaboni so razkrili načrte za umor mladega kralja Manuela. Atentat bi se bil izvršil za časa otvoritve parlamenta. Zapri so mnogo republikanov. Ko se otvori v Lisaboni državni zbor, bo za vsak slučaj pripravljeno vojaštvo, ki bo tudi zastražilo v treh vrstah pot iz kraljeve palače v parlament. Kralj se bo peljal k otvoritvi v zaprtem vozu z oklopnicami! Poleg tega bo spremljal voz konjeniški polk. Republičansko časopisje svari vlado, naj nikar ne gre predaleč, da Portugalske ne doleti usoda Francoske. — Napad na guatemalskega predsednika. Predsednika v Guatemali, Cabrera, je pričakovalo pred vratmi v palači več mož, ki so začeli z revolverji streljati nanj. Zadel je predsednika le en strel ter mu odtrgal prst. — Napad v Koreji. V Koreji so zarotniki hoteli vreči s tira vlak, ki se je v njem vozil japonski cesarski namestnik, marki Ito. Toda atentat se ni posrečil. Tako se povsod kujejo zarote proti kronanim glavam.

Glede umora gališkega namestnika so nekateri poljski časopisi pripovedovali, da so se našla v pisalni mizi grofa Potočkega pisma, ki so mu naznanjala smrtno obsodbo. «Gazeta Lwowska» povdarja, da so vse te vesti izmišljene. Namen teh laži je bil očiten; hotelo se je konstruirati zaroto, za katero pa doslej še ni nobenih dokazov, čeprav policija še dalje zapira ljudi.

Bivši angleški ministri predsednik Campbell-Bannermann, ki je pred kratkim odstopil zaradi bolezni, je v sredo ponoči umrl.

Razpor med Italijo in Turčijo zaradi italijanskih poštnih uradov je poravnani in italijanske barke ne pojejo v turške vode. Razume se, da je sporazum dosežen na račun Turčije. Uboga osmanska država, kakor se vidi, sploh nima druge naloge več, kakor delati tujim vladam koncesije. Na njenem teritoriju zidajo drugi železnice in sultan jih mora dovoljevati. V njeni državi organizirajo drugi žandarmerijo in padašah mora biti zadovoljen. Tujci odpirajo poštno urade in on ne sme ugovarjati, kajti drugače mu takoj zagroze topovi z bojnih ladij. Pa vendar trdijo vse države, da smatrajo za svojo nalogo, zavarovati obstanek turske države. Vsekakor je to že žalosten državni obstanek.

V Maroku so imeli Francozi v bitki pri Menebi 80 mrtvih in 28 ranjenih. Pričakuje se nova bitka.

V italijanski koloniji Somali v Afriki se je uprlo plemo Dinal. Sultan v Abiji poroča italijanskemu ministru za zunanje zadeve: «Pričakujem prihod italijanskega rezidenta. Moji ljudje so premagali in pregnali derivise; 200 so jih ubili; v prvi bitki je bilo 100 ustavev ubitih. Pripravljam se na tretji naskok.»

V Gvatemali se je izvršil atentat na predsednika republike Cabrera. Ko je stopil dne 20. t. m. iz svoje palače, se je zaslialo več eksplozij. Predsedniku je odtrgan prst.

Novičar.

Občinski odbor kranjski je imel včeraj sejo. Po odobrenju zapisnika zadnje odborove seje se je spominjal gosp. župan v ginljivih besedah pokojnih javnih funkcionarjev gg. Petra Mayrja in osobito ubožcem blagonaklonjenega veletržca Ivana Majdiča, kar je občinski odbor vzel na znanje. — Občinski odbor je nato prešpl k dnevnemu redu in odobril predvsem predlog upravnega odbora mestne hranilnice po obširnem referatu g. načelnika finančnega odseka dr. Valentina Štempiharja, da se službene kavcije opuste in hranilničnim uradnikom vrnejo, med tem, ko je glede pokojninskega sklada naročil županstvu nova poizvedovanja in bo šele v prihodnji seji sklepal o tem. Nato je sprejel tudi predlog fin. odseka, da se mestnim redarjem in novemu čuvaju dovoli draginjska doklada. Na predlog policijskega odseka je obč. odbor soglasno sklenil, da ne ugovarja prošnemu prenosu koncesije gostilniške obrti Francetu Pogačniku iz hiše št. 148/149 na h. št. 77 v Kranju, naproseni koncesiji gostilničarske obrti Marije Sirc in Ignaciju Rebolj ter koncesiji za fljakerski obrt Vojtehu Globočnik. Nato je zagotovil ogrskemu državljanu c. in kr. nadporočniku Josipu Pernetu domovinstvo in sprejel v občinsko zvezo odvetniškega uradnika Janka Rozmana. Sklepal je nadalje o predlogu c. kr. okrajnega glavarstva v Kranju glede omejitve števila psov v mestu in izvolil končno g. Josipa Majdiča članom upravnega odbora mestne hranilnice namesto pokojnega Petra Mayrja.

Klerikalni režim na Kranjskem se že kaže v popolni nagoti; «Slovenčeve» groznje, da se bo slabo godilo onim, ki nočejo trobiti v klerikalni rog, se že izpolnjujejo. Deželni šolski svet, v katerem zastopata deželni odbor dva klerikalca: Lampe in Šuštersič, je na zadnji seji pod Schwarzovim predsedstvom sklenil med drugim: bluzbenim petom je prestavljen gospod Fran Fabinc z Jesenic v Svibno, ukor dobita gg. učitelja Mihael Salberger in Jožef Zicherl na Jesenicah. To je menda metoda, s katero hočejo klerikalci

prodreti v učiteljske vrste in jih «pokatoličiti». Od terorizma ni ta način zelo oddaljen; vprašanje je, kaj bodo učitelji rekli na to provokacijo. Seveda je bilo pričakovati tako melodijo, ko sta prišla Lampe in Šuštersič v deželni šolski svet. Zaradi slovenskih vabil na svoje in zaradi stvarnega zboljšanja pouka se niso klerikalci potegovali za odločilni vpliv v šolstvu. Kjer imajo klerikalci moč, jo rabijo v svoje strankarske namene in rabili jo bodo tudi v šolskem svetu. Po «R. P.»

Za kranjsko volilno reformo — kakor piše «Rdeči Prapor» v današnji številki — je izvolil deželni zbor, kakor znano, ustavni odsek, ki ima nalogo, izdelati načrt do zadnjega zasedanja. Pravice deželnega zbora so tako omejene, da je potreben poseben zakon za zborovanje odseka, kadar je deželni zbor na počitnicah. Zakon je izdelan in treba je le še sankcije. Kaj je z njo, se pa do danes še ne vé. Vlada je kazala ob otvoritvi deželnega zbora tako zanimanje za volilno reformo, da je njena sedanja mlačnost skoraj nerazumljiva. Dr. Šuštersič je pripovedoval, da bo zakon sankcioniran v par dneh. Sedaj je pretekel mesec dni, a sankcija še ni razglašena. Z ozirom na vpliv klerikalcev na vlado, s katerim se radi bahajo, je to vendar čudno.

Dobrotnik. Pokojni Ivan Majdič v Kranju je daroval poleg že zadnjič omenjenih, testamentarično določenih volil še med živimi znatne zneske v dobrodelne namene. Med drugimi so dobili: Vincencijeva družba v Kranju 80.000 K (v slučaju, da se to društvo razpusti, pripade ta svota mestnemu ubožnemu zakladu v Kranju), mestni ubožni zaklad v Kranju 20.000 K, dijaška kuhinja v Kranju 10.000 K, društvo za varstvo otrok in skrb za mladino v sodnem okraju kranjskem 20.000 K, ubožnici iz župniji Šmartno pri Kranju, Senčur, Predoslje. Naklo in Kranj po 800 K, romarski cerkvi v Velesovem 8000 K, dijaškemu domu misijonske družbe v Ljubljani 8000 K.

Slovenskim občinam v zvezi bodi županstvo Šmartno pod Šmarno goro, katero je odstranilo vse dvojezične vaske napise in jih nadomestilo s samoslovenskimi.

«Slovenski Meščan» se je porodil v Kranju. — Oče njegov je naš Tomaž Pavšlar, mati njegova je klerikalnega pokolenja, botrov ima kar dvoje: Verbič z Vrhnike in kanonik Kalan iz Ljubljane. Kako se bo to dete razvijalo, bomo poročali.

Poročil se je minulo nedeljo g. Josip Weissenbacher, c. kr. davčni upravnik v Zgornji Beli ob Milistiatskem jezeru, z gospico Tinico Matjašičevo, hčerko tukajšnjega trgovca. Čestitamo!

Koncerta pevskega zbora tukajšnje čitalnice sta se udeležila poleg skladateljev Aljaža in Deva tudi g. profesor Anton Štritof, predsednik «Glasbene Matice», in nje odbornik g. profesor Anton Jeršinovic. — V zadnji številki «Gorenjca» se čudi kritik, kaj je vzrok, da je bilo pri koncertu tako malo dijakov. Povemo mu, da bilo v nedeljo popoldne ob isti uri predavanje v izobraževalnem društvu «Kranj», dijakom pa se je v nekem višjem razredu baje prepovedalo posetiti koncert.

Narodna čitalnica v Kranju. Običajne veselice na belo soboto, to je danes, ne bo radi različnih ovir. Preloži se pa ista na teden pozneje torej na 2. maja. Igrala se bo tudi burka v 3 dejanjih Veharjevo letovišče, na kar slavno občinstvo že sedaj opozarjamo.

Umrli je v Kranju minulo nedeljo gospa Marija Jezersek. N. v m. p.!

Novo fljakersko obrt je otvoril g. Vojteh Globočnik, ki pa ima na svoji tabli le nemški napis. Kadar ga odstrani, bomo poročali.

† Valentin Kumer. Po dolgem bolehanju je umrl v 60. letu svoje dobe g. Valentin Kumer, upokojeni mestni učitelj ljubljanski. Pokojnik je bil rojen dne 1. februarja 1849 v Kranju. Posvetil se je učiteljskemu poklicu, napravil 3. avgusta 1867 zrelostni, dne 30. oktobra 1876 pa usposobljenostni izpit, oba v Ljubljani. Kot začasni učitelj služboval je štiri leta v Idriji in Trzinu, kot stalni učitelj pa 31 let v Ljubljani. Radi bolehnosti je pred šestimi leti stopil v stalni pokoj. Bil je tih, resen, marljiv in sposoben učitelj, čislal med kolegi. Bodi mu časten spomin. Truplo pripeljejo jutri v Kranj.

Na Bledu se je naselil kot praktičen zdravnik v dr. Klimekovi vili g. mod. univ. dr. Gabrijel Hočvar, dosedaj sekundarni zdravnik deželne bolnice v Ljubljani. Glej današnji inserat!

Pozor! Singer & Co., delniška družba šivalnih strojev Kranj št. 53 priredi v Radovljici od 27. aprila do 8. maja brezplačni učni tečaj o umetnem vezanju na šivalne stroje. Gospicam in damam, ki se hočejo priučiti temu vezanju, je dana s tem najlepša prilobnost za priučenje te umetnosti.

Letošnja glavna skupščina «Zaveze avstrijskih jugoslovenskih učiteljskih društev» se vrši dne 6., 7. in 8. septembra v solčni Gorici, 6. in 7. septembra bode zborovanje upravnega odbora, delegacije in glavnega zbora. 6. zvečer je koncert, ki ga priredi gorisko učiteljsstvo, a 8. septembra je izlet skupščinarjev v Udine, Čedad in v rojstveni kraj slovenskega slavca Simona Gregoriča.

Poučno potovanje kranjskih gostilničarjev. Na Dunaj so se odpeljali v terek naslednji udeleženci gg.: Doktorič, Hajnrihar, Kos, Markež, Mencinger, in Ravhekar z Bohinjske Bistrice, Peternel, Reper, Rus in Vsrček z Bleda, Jan, Kunstelj in Zumer iz

Gorij, Janc in Kunstelj iz Radovljice, Jalen iz Rateč, Stravs iz Podbrda, Kenda, Krvarič, Plankar, Pečačnik in Trontelj iz Ljubljane.

Umrli je v «Leonšču» v Ljubljani g. Viktor Klinar, po domače Petran, posestnik in gostilničar na Bledu. — Umrli je na Selu pri Zirovnici gospa Ivana Jeglič, trgovčeva in posestnikova vdova v starosti 52 let. N. v m. p.!

Španski sleparji so zopet na delu in pošiljajo znova prošnje v naše kraje po znanem receptu, da je tisti falot zaprt zaradi bankerota, da pa ima v nekem kovčku okoli milijona denarja in da naj njegova žrtev plača samo sodne stroške zanj, potem pa dobi tretjino tistega milijona. Pozor pred temi sleparji, za katere bi bil že v resnici zadnji čas, da bi jih res zaprli.

Županstvo v Trzinu kaže svoje pristno nemško-nacionalno mišljenje s tem, da prileplja na svoje uradne spise nemski narodni kolek «Deutscher Wehrschutz Südmark» v vsenemskih barvah. Te kolke v frankfurtarskih barvah prileplja trziški župan Boncelj celo na dopise, ki jih pošilja raznim c. kr. državnim uradom. To je že višek nesramnosti in predrznosti od župana, v čigar občini prebiva poleg 2300 Slovencev komaj 200 Nemcev! Slovenski občinski odborniki v Trzinu naj pri prihodnji občinski seji primejo pošteno za ušesa Bonceljevega očeta in naj ga pouče, da lahko Südmarko poljubno podpira s prispevki iz svojega žepa, ne pa z denarjem slovenskih davkoplačevalcev!

Železnica na Triglav. O tem piše «Promet in gostilna»: Da se sme sčasom pričakovati ravno na Bohinjski Bistrici, kjer je nameravan pričetek železnice na Triglav, velikanski tujski promet, dokazuje dejstvo, da je že v poletjih 1906 in 1907 izstopilo na tej postaji marsikak dan na stotine tujcev. Vrhutega pa bi gradnja te gorske železnice mamo Sv. Janeza ob Bohinjskem jezeru, Starih Fužin in čez Velopolje ne delala posebnih težkoč, vsled česar ne bi bili troški in obrat posebno veliki. Nikakor pa ni s tem rečeno, da je to edina proga, s katero bi se zvezala Bohinjska Bistrica z vrhom Triglava. Uvaževale so se vsestransko tudi druge proge v tehniškem in strokovnem oziru. Kakovost sveta, po katerem naj bi tekla železnica na Triglav, je taka, da bi sestala železnica iz dveh delov. Del proge po dolini Save proti jezeru, od tam proti Fužinam, skozi Mostnice in Voje proti Velem polju nima v dveh tretjinah svoje dolžine nobene posebne napetosti. Šele rebra, ki zapirajo dolino Voje, zahtevajo strmo proggo; zadnji konec proge od Velega polja pa do vrhunca je jako strm. Vsled tega je mogoče skoro za večino proge prirediti navadno železnico (adhesijsko železnico); v ostalem strmem delu pa bi se težkoče premagale z zobno železnico, oziroma z žično vrvjo. Pozneje se je sprožila misel, namesto ozkotirne železnice med postajo v dolini in Velem poljem zgraditi za urejen promet z avtomobilom primerno cesto. Po natančnem premišljevanju se je dognalo, da bi ta način bil jako priporočljiv radi nizke cene, a bi imel vrhutega še marsikatero prednost.

Iz žabnice. Tukaj smo imeli v kratkem kar dva župnika zaporedoma. Prvi g. Jurij Drnovšek, je bil priletel, priprost gospod, za vse občane hvale vreden. Za njim je pa prišel mestni gospod Ljubljancan — Karol Cik. Specialiteta tega gospoda je — lastna hvala. Da bi ga slišali! Kakor cigani kljuso, ravnokako hvali gospod župnik samega sebe, svoje umetniške govore, svoje duševne zmognosti, skratka: on je vse, prerok, kralj, bog! Žal, da vzlic vsemu temu hvalisanju nima bogsigavedi koliko privržencev. Skoraj bi lahko rekli, da se jih prešteje na prstih ene roke. Prejšnji župnik nam je odpravil bero, a ta ne more izhajati, ko bi bila plača in bera dvojna. Tu pridejo potem vzlic vsej mogočnosti gospodovi tudi še ključarji do veljave, da mu neso skupaj kmetove žulje. Najbolje pri vsej tej učenosti našega dičnega gospoda je pa to, da, kadar izpusti eno svojih, po njegovem mnenju tako imenitnih govoranc, nihče ne ve, kaj da je pravzaprav hotel povedati, bržčas tudi sam ne. Njegovu delovanju je torej na kratko: hvalisanje samega sebe in zažiganje naprednih časopisov na grmadi. Za nas pa je to delovanje dokaj koristno. Že se odpirajo nevednežem oči in končni efekt bo ta, da bo žal zasmeh in pomilovanje. Da pa ne postane moj spis tako obširen kakor govori gosp. Čika, naj zadostuje to za enkrat. A vzlic temu: Na svidinje!

Žabničan. Oropana romanska cerkev na Višarjih. Kakor se vidi iz natančnejših poročil, so neznaniz umzo-viči temeljito oropali višarsko cerkev. Odprli so vse nabiralnike, odnesli vse svete posode, čudežno podobo in njeno okrasje. — Okrasje je vredno okrog 400 K. V cerkev so vdrlí skozi vrata pri Jožefovem oltarju, iz cerkve pa so naredili proti zakristiji skozi meter debel zid iuknjo, da so pršli v zakristijo. Tam so odprli vse predale. Vdrlí so v prazno gostilno, tam so kuhali, kvartali in spali. Tudi v farovž so vdrlí. Višarje leže kakor znano na visokem hribu in ne stanuje tam po zimi nihče.

Nova zadružna postava. Minister pravosodja Klein je sklical za 4. majnik zadružne strokovnjake na Dunaj k posvetovanju glede nove zadružne postave. Enako posvetovanje se je že vršilo leta 1895. Vlada je sad tedanjega posvetovanja predložila državnemu zboru leta 1898 v obliki zakonskega načrta; ker pa državni zbor tedaj ni resil predlog, pride stvar letos ponovno v državni zbor.

Dijaški kuhinji je daroval namesto venca na krsto pokojnemu prijatelju Ljudevitu Matajcu dr. Ev. Šavnik 10 K.

V dobrodelne namene je zapustil, kakor se poroča, pokojni g. Fran Kollmann svojo vilo na Bledu. Vila je vredna okrog 50.000 kron.

Tržiška železnica bo gotova meseca julija t. l. Med Kranjem in Trzicem, oziroma Pristavo bo postaja v Naklem, v Dupljah in postajališče v Križih. Delo je že danes v toliko dovršeno, da vozi prometni vlak za silo iz Kranja v Naklo in nazaj razne potrebščine za zgradbo. Brezplačno, iz prijaznosti, se sprejme tudi kaka oseba.

Vojniške dopuste ob času letve je poveljnistvo c. in kr. III. voja (pod katerim stoje tudi slovenski polki) določilo od 28. junija do 18. julija. Dopusti se bodo podeljevali za dobo treh tednov, in sicer le aktivnim pešcem in lovcom. Pri konjeništvu se tak dopust dovoli le v izvenrednem slučaju. Na dopust se pa ne bodo puščali v take kraje, koder razsaja kaka nalezljiva bolezen. Oziralo se bo predvsem na sinove kmečkih posestnikov. Prošnje je treba vlagati do konca meseca maja vsakega leta na polke ali bataljone potom kompetentnega okrajnega dopolnilnega poveljnistva. Navesti je krdelo, kjer vojak služi, saržo in naborno letnico. Nadalje, koliko meri posestvo, čisti letni dohodek, splošne imovinske razmere, družinske razmere (število otrok doma in teh starost), število hlapcev in dekel. — Tedaj zelo «künstno» sestavljena prošnja. Povemo odkritosrčno, da ti dopusti v naših razmerah ne bodo mnogo koristili. Ž njimi hoče vojna uprava kmečkemu ljudstvu nasipati peska v oči, da ne godrnja, ako se po drugi strani poveča število domobranskih rekrutov in seveda tudi stroški.

Bled in društvo za povzdigo prometa tujcev. Pise se: Pred nekaj časom je zborovalo na Bledu društvo za povzdigo prometa tujcev. Marsikaj se je že ukrenilo, nasvetovalo to in ono, da bi se tujaki promet na Bledu in v Bohinju povzdignili, da bi se reklama razširila i. t. d. Se celo gostilničarje in hotelirje so poslali na Dunaj. Glavno reč, ki se najbolj pogreša na Bledu, so pa popolnoma pozabili in to je ureditev javne pisarne (Kur-Kanzlei). Povsod po toplicah ali zdraviliščih, kjer je večji tujski promet, so take pisarne, kjer dobi tujec vse informacije tako glede stanovanj, gostiln, hrane, voznikov, izletov i. t. d. Take pisarne, ki bi bile v sredini zdravilišča v obližju pošte manjka dosedaj na Bledu in se jako čudimo, da se o tem ni prav nič razpravljalo pri zborovanju. Saj taka pisarna bi bila najbolj koristna za Bled* in vso bohinjško dolino. Sedaj je tujec, ako pride na Bled, popolnoma izroččen izvoščkom, ki ga vozijo na Bledu, kakor se jim ravno zljubi, najde stanovanje ali pa ne, to jim je vseeno, da le plača voznino. Znano nam je in to se dogaja vsako leto, da pridejo tuji, iščejo po Bledu stanovanja in ker ga ne morejo dobiti, odidejo zopet drugam, dasi je bilo na razpolago še dovolj stanovanj. Občinska pisarna ni zato porabna, ker ni na pravem prostoru in tudi ima občinski tajnik drugega posla dovolj kakor pa, da bi se ves dan ukvarjal s tuji. Nujna potreba je torej, da se v obližju pošte, kjer je centrum, ali kjer je zdraviliški dom, otvori zdraviliška pisarna nastavi nepriestranski uradnik ali uradnica. Tu bi vsaj dobil tujec vsa pojasnila tako glede stanovanj na Bledu in v Bohinju ali nakupa zemljišč, posestev, vil, izletov, izvoščkov, vodnikov, prometnih zvez i. t. d. V pisarni naj bi bile na razpolago razne knjige o Bledu in Bohinju, o gorskih turah, razne prometne karte in drugo. Za vzdrževanje pisarne naj bi prispevala občina, zdraviliška komisija, društvo za povzdigo tujkega prometa in pa posamezni posestniki, ki bi potom te pisarne oddali stanovanje ali prodali zemljišče. Ako bi bila pisarna dobro urejena, bi gotovo vsak posestnik, ki oddaja stanovanje, z veseljem plačal par kronic kot takso. Na delo torej, v prosep tujkega prometa in v zboljšanje blagostanja naše lepe Gorenjske!

Družba sv. Cirila in Metoda je izdala v proslavo 150 letnice Vodnikove in 100 letnice Bleiweisove prav lepe razglednice Slovencev. Izdelala jih je domača tiskarna «Blaznikova» tiskarna. Trgovci in drugi odjemalci razglednic dobe pri nakupu zdaten popust. Dobe se v družbini pisarni «Narodni dom», vsak dan popoldne v uradnih urah od 8—6. Zunanji odjemalci jih dobe poštne prosto. Znesek se lahko vpošlje po prejetju blaga po poštnočekovni položnici. — Upamo, da se bo v kratkem oglasilo mnogo naročnikov.

V Stražišču pri Kranju je umrl g. Ljudevit Matajca, soimetnik tvrdke A. Globotschnig. Lahka mu zemljica!

Prvega divjega petelina v škofjeloškem okraju je ustrelil letos, na cvetno nedeljo, dne 12. t. m., ob 5¹/₂ uri zjutraj g. I. Petz, pivovar v Škofji Loki v gozdu «Bukovje», občina Zmonec. Tehtal je 4¹/₂ kg.

Pravila strokovne zadruge krojačev v Škofji Loki je c. kr. deželna vlada v Ljubljani z raspisom od 4 t. m. št. 7461 odobrila. Dogovorno s c. kr. združnim instruktorjem c. kr. trgovskega ministrstva v Trstu se bo med 15. in 23. majem t. l. določil dan za ustanovno zborovanje te zadruge, katero skliče c. kr. okrajno glavarstvo v Kranju. K temu zborovanju se bodo pismeno povabili vsi krojači škofjeloškega sodniškega okraja, na kar jih je zdaj opozorjamo.

V Solcih nad Škofjo Loko se dne 2. majnika, prihodnjo soboto, vrši spomladanski živinski smenj, kamor se bo prignalo mnogo lepe živine. Kupci se vabijo.

Poročil se je na velikonočni ponedeljek gosp. Ivan Drnovšek, c. kr. telefonski monter, z gospico Katinko Kolino, doma iz benečanske Slovenije.

V Ihanu so ustanovili prostovoljno gasilno društvo.

Gledališko predstavo prirede kovorski diletantje v nedeljo, dne 26. t. m. v prostorih gosp. J. Šlibarja (Snarja). V Ljubljano jo dajmo. Začetek ob 4. uri popoldne. Vstopnina: I. Sedeži I. in II. vrste 70 vin., ostali sedeži 50 vin., stojišča 30 vin. Predstava se vrš v vsakem vremenu. K obilni udeležbi vabi Odbor.

Srbski list o pokojnem Viljemu Polaku. Belgradska «Politika» piše o pokojnem Viljemu Polaku to-le: «30. t. m. je preminil v Trzicju na Kranjskem inženir Viljem Polak v 65. letu svoje starosti. Pokojnik ostavlja tudi v Srbiji mnogo dobrih prijateljev, ker je delal kot državni inženir in kasneje kot podjetnik tudi na naši glavni progi Belgrad-Niš. Pokojni Polak, rodom Slovenec, je bil naobražen, ljubeznjiv, skozinskož pošten mož in velik Slovan. Zapustil je 224.000 kron v prosvetne narodne namene svojih rojakov. Naj bi mu bila lahka zemlja domača in svetel spomin tudi med nami Srbi!»

Jubilejski spreved na Dunaju. Deželni odbor bo ustanovil poseben osrednji deželni odsek, ki bo preskrbel primerno udeležbo Kranjske pri omenjenem sprevedu.

Na Govejeku pri Sorli sta umrla pred nekaj leti dva Jamnika, zapustivši del premoženja cerkvi na Osolniku. Kako se gospodari s to zapuščino, nam ni znano, cerkvena ključarja sta si bližnja sorodnika (!). Znano nam pa je, da ni bilo pri zapuščinski obravnavi o omenjenih volilnih razprave. Se je prisodila zapuščina cerkvi? Se je plačalo pristojbinske odstotke? Prosimo poklicane oblasti, da to preiščejo. Vpraša naj se Anžiča, Konjskarja, Lužarja. Ali je ta denar vknjižen?!

Ponesrečeni Slovenci v Ameriki. Dne 6. debembra lanskega leta je podsulo v rudniku «Fairmont Coal Company» v Monogahu v Združenih državah v Ameriki več oseb, med katerimi so bili tudi Slovenci Anton Udovič s Primorskega (Primskovo ali Primostek), Anton Hrvat in Primorskega in Ivan Valenčič s Kranjskega. Nadaljnih rojstnih, domovinskih in družinskih podatkov ni. Da bode pa avstro-ogrski konzulat v Pittsburgu zamogel za družine, oziroma sorodnike ponesrečencev od podjetja izterjati odškodnine, naj se ti nemudoma zglase pri svojih okrajnih glavarstvih, odnosno pri mestnem magistratu ljubljanskem.

Uredništvo «Perotničarja» v Trzicju, naznanja vsem svojim cenj. naročnikom, da so se vsled preselitve v Ljubljano in s tem zvezanega ogromnega dela, zapoznele številke 11. in 12. družega letnika «Perotničar», kakor tudi odgovori na razna došla vprašanja, kar se blagovoli oprostiti. Omenjeni številki izideta skupno okolo sredi aprila t. l. ter se razposljejo še iz Trzicja. III. letnika prva številka bo izšla v pričetku maja in sicer iz Ljubljane, Janez Trdinove ulice štey. 8.

Družbi sv. Cirila in Metoda neso nabiralniki jako lepe doneske, kar nam dokazujejo mesečni izkazi. Vsled tega je sklenil odbor, da se jih naroči 500 novih; upa namreč, da ne bo nobene gostilne, nobene kavarne, trgovine, čitalnice, trafike i. t. d. kjer bi ne bilo družbinega nabiralnika, kjer bi se ne stekali darovi za obrambo naših mej. Posnemajmo v narodnem delu brate Čehe; pa tudi naše narodne nasprotnike. Nabira se sicer počasi, a nabira se vedno in na več krajih, tako da bo družba smela na nabiralnike računati kot na svoj najboljši vir. Ker je pa nevarnost, da nabiralniki zaspe, in ker bo pri takem številu težko obdržati vse v evidenci, zato se prosi uljudno vse one gospode, ki jih že imajo in ki jih bodo imeli v oskrbi, da pošiljajo točno vsak mesec, ali vsaj vsak drugi mesec (v času od 1.—25. vsled mesečnega izkaza). Zneski naj se pošiljajo naravnost na «Družbo sv. Cirila in Metoda v Ljubljani» «Narodni dom», ne pa na časopise, dostavi naj se tudi vedno, da je iz nabiralnika in iz katerega. Posebno se prosi tiste gospode, ki imajo stare nabiralnike, da pošljejo v kratkem iz njih doneske, a zraven naj dostavijo, kje je nabiralnik in kdo ga ima v oskrbi. Ker pa nove nabiralnike kmalu vse dobimo, prosimo dotične gospode, ki so voljni prevzeti jih v oskrb, da nam blagovolijo naznaniti svoje naslove, da se jim nabiralniki takoj doposljejo, ko pridejo, da se prične delovati po vsem Slovenskem za edino naše obrambeno društvo. — Družba sv. Cirila in Metoda je izdala, hotoč ustreči slovenskemu občinstvu, Bleiweis-Vodnikove razglednice. Velikonočne in spomladanske so se vse razpečale, zato se upa, da bodo tudi te sle hitro izpod rok, posebno, ker je letos 150 letnica Vodnikova in 100 letnica Bleiweisova. Prosi se toraj družbino podružnice in trgovce, da jih naroče in na ta način omogočijo zavednim Slovencev, da si lahko vsakdo in v vsakem kraju nabavi slike naših prvakov.

Občni zbor «Matice Slovenske» bo v ponedeljek, dne 26. maja ob 8. uri zvečer v veliki dyorani ljubljanskega «Mestnega doma», V

smislu § 4., točke b) društvenih pravil naj blagovolijo cenjeni gospodi, društveniki eventualne samostalne predloge vsaj 14 dni pred obćnim zborom (do 11. maja) prijaviti odboru. Za odbor dr. Ilesič, predsednik.

Cesarja Frančiška Jožefa zdravilišče za državne uradnike je ustanovilo društvo «Zlatega Križa» v spomin vladarjevega vladarskega jubileja v Karlovarih. V 10 sobah ima nad 100 gostov prostora in se plača za stanovanje, postrežbo, razsvetlavo in perilo rezijski znesek 1 K na dan. Hrana se dobiva za lastno ceno. Zdraviliški zdravnik dr. Franc Gintl in dr. Gustav Toepfer opravljajo zdravniško službo brezplačno. Prošnje za vsprejem v to zdravilišče poslani je na kuratorij avstrijske družbe Zlatega križa, Dunaj I. Herrengasse 11.

Koliko je Slovanov? Vseh Slovanov je okoli 148 in pol milijona. Slovencev je 1,475.000. V avstro-ogrski monarhiji živi Slovanov okoli 23 milijonov; že številke dokazujejo: «Slovan gre na dan!»

Neveste, ki sede na drevesih. Pri rodu Lalos v zahodni Kitajski je navada, da se skrrije nevesta na jutro poroke visoko med veje kakega velikega drevesa. Njeni sorodniki, oboroženi s palicami, splezajo na spodnje veje. Zdaj pride ženin po nevesto. Po drevesu pleza navzgor, in nevestini sorodniki ga bijejo s palicami, dokler ne pripleza do neveste.

Ljubosumna tašča. V Budapešti je krojač Syres odslovil svojo ženo ter je pričel ljubavno razmerje s svojo taščo. Ko se je naveličal tašče, hotel je zopet vzeti ženo nazaj, vsled česar je postala tašča skrajno ljubosumna, da ga je v spanju ustrelila, nato pa si pognala kroglo v srce.

Z elektriko so usartili nevjorskega dijaka in bogatega sina tvorničarja Gileta v državni jetišnici, četudi se je nesrečna mati obupno potegovala na najrazličnejše načine zanj. Gilet je umoril svojo ljubico, katere zaradi rodbinskih ozirov ni hotel poročiti. Udaril jo je bil z veslom in jo potem sunil v vodo. Električni tok je trajal 63 sekund, Gilet je bil skoro takoj mrtev.

Naznanila

telovadnega
društva
„Sokol“

z ženskim
oddelkom
v Kranju.

Bratje Sokoli!

Ker se vsled neugodnega vremena ni mogel vršiti zadnji izlet čez Visoko-Senčur-Kranj, pozivlja odbor tem potom vse brate Sokole, da se udeleže v kar najmnogobrojnejšem številu izleta, ki se vrši v nedeljo, dne 3. maja t. l. ob pol 2. uri popoldne čez Visoko-Senčur-Kranj. Zbirališče: društvena telovadnica. Odbor.

Zahvala.

Za povodom bolezni in smrti naše preljube matere in stare matere, gospe

Marije Jezeršek

dole nam iskrene dokaze srčnega sočutja, izrekamo tem potem svojo zahvalo.

Posebno pa se še zahvalujemo slavnemu pevskemu zboru «Narodne čitalnice» za pretresljivi žalostinki, častiti duhovščini in darovateljem krasnih vencev.

KRANJ, dne 25. aprila 1908.

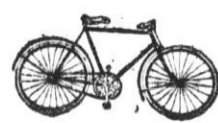
Žalujoči ostali.

277

Išče se takoj
stanovanje: soba s kuhinjo.

Kje? pove upravništvo «Gorenjca».

Naš Monopol-kolo št. 6, cena K 108

s prostotekom in dvojnimi svončnim ležiščem je najcenejši, najmodernejši in bogato ozalšan stroj najboljši kakovosti. Najmočnejše z barvastimi črtami. Dober pnevmatik. Pismena garancija 1 leto. Navadnejša koleca cenejša. Vsak posamezni stroj se pošlje do meje prosto poštne in colnine.

Vse ali delno plačilo naprej, ostanek po povzetju. Garancijske zahteve se izvrše hitro od naše avstrijske odposiljalnice. Glavni katalog o kolesih, vseh poleg spadajočih delov in fonografov s čudovito nizkimi cenami zastoji in poštne prosto.

Multiplex voznokolesa industrija, Berlin 704, Gitschner Str. 15.

Podkrajšek

frizer za dame in gospode
Ljubljana, Sv. Petra cesta 35. Filijalka na-
147 52-40 sproti hotela „Union“

System Balke

priporoča za gojitev las in za umivanje glave svoj zdravniško priporočen gorko in mrzlo zračni sušilni aparat. Suši brez nadležne vročine. Ne povzroča skrčenja las. Vpliva dobro na pospeševanje rasti las. Zaloga vsakovrstnih vpletih striženih in zmešanih las. Oddelek za dame s separatnim vhodom.

Kupujejo se zmešani in odstriženi lasje po najvišjih cenah.

Večkrat premirano!

Glinaste peči 1 52-6

štedilnike, banje za kopeli, kakor tudi kipe, vaze in druge glinaste izdelke v vseh barvah, trpežne in cene priporoča

Avgust Dreise

prva in največja tovarna pečij in glinastih izdelkov v Ljubljani.

Mastin

doktorja pl. Trnkóczyja krmilno varstveno sredstvo se dobiva pristno pri trgovcih le pod imenom **Mastin**. Previdni kmetovalec ga pri- meša krmi vsaki domači živali. Najvišje medalje na razstavah in tisoč zahvalnih pisem pričajo o velikih uspehih, ki se dosežejo z mastinom.

Tovarniška zaloga: 236-35

Lekarnar Trnkóczy, Ljubljana.

Izurjenega kovača,

ki bi lahko vodil samostojno obrt (prikovanje konj in voz), sprejme

Fran Šolar,
trgovec v Podnartu št. 21. 280

Edino pravi

Thierryev balzam

le z zeleno znamko ane. — 12 malih ali 6 dvojnih steklenic ali pa 1 velika specialna steklenica s patentnim zaklepom 5 K.

Thierryovo centifolijino milo

proti vsem, še tako starim ranam, vnetjem, poškodbam, gorečici, kislini, kašlju, krču slabem teku i. t. d., 2 lončka 3 K 60 v. Razpošilja se le proti povzetju ali za naprej poslani denar. Ti dve domači zdravili sta povsod znani in še od nekdanj sloveči.

Naročila naj se naslavlja na: 275

Lekarnar **A. Thierry v Pregradi pri Rog. Slatini.**

15-1 Zaloga večinoma po lekarnah.

Društvenega slugo

sprejme telovadno društvo „Sokol“ z ženskim oddelkom z Kranju. 279

Ustmene ali pismene ponudbe do 1. maja. Pogoji: prosto stanovanje, plača po dogovoru

Zahvala.

Podpisano predsedništvo »Društva za pridobitev tujcev« izreka slavnemu načelnikstvu radovljiške posojilnice najiskrenejšo zahvalo za velikodušni dar 400 kron, ki ga je slavnoisto blagovolilo izposlovati pri zadnjem občnem zboru v trdni nadeji in z iskreno prošnjo, da blagovoli slavno načelnikstvo posojilnice ohraniti tudi v bodoče podpisnemu društvu enako naklonjenost.

Društvo za privablitev tujcev za občino
Radovljico, Lesce, Begunje in okolice.

V Radovljici, dne 16. aprila 1908.

iv. Šega,
tč. tajnik.

Leop. Fürsager,
tč. predsednik.

E-278

V globoki žalosti javljamo v lastnem in vseh sorodnikov imenu, da je gospod

Ljudevit Matajč

soimetnik tvrčke A. Globotschnig v Stražišču pri Kranju

previden s tolažili sv. vere, danes ob pol 9. uri zvečer preminul.

Pogreb bode v soboto, dne 25. aprila t. l. ob pol 6. uri popoldne.

Sv. maše zadušnice se bodo brale v župni cerkvi sv. Martina.

STRAŽIŠČE pri Kranju, dne 23. aprila 1908.

Fani Dolenz roj. Mataja

hči.

Leo Mataja

sin.

Edvard Dolenz

zet.

Fran, Elsa in Hilda Dolenz

vnuki.

Mestna hranilnica v Kranju

Splošni rezervni zaklad
185.000 kron
Posebni rezervni zaklad
3.300 kron. 26-9

Koncem leta 1907: Stanje hranilnih vlog 4.497.000 kron, posojil na zemljišča 2.725.000 kron ter posojil občinam 183.000 kron.

Ta najstarejši denarni zavod v Kranju uraduje na rotovžu vsak delavnik od 8. do 12. ure popoldne, ob smanjih in tržnih dneh pa tudi od 2. do 4. ure popoldne.

obrestuje hranilne vloge po

4%

brez odbitka rentnega davka, katerega plačuje hranilnica iz lastnega. Narasle vložne obresti pripisuje h kapitalu vsakega pol leta — to je dne 30. junija in dne 31. decembra — ne da bi bilo treba vlagateljem se zglasati radi tega pri hranilnici.

Za varnost hranilnih vlog jamči poleg lastnega rezervnega zaklada mestna občina Kranj z vsem svojim promoženjem in z vso svoje davčno močjo. — Da so hranilne vloge res varne, priča zlasti to, da vlagajo v to hranilnico tudi sodišča denar mladoletnih otrok in varovancev.

Hranilnica posoja na zemljišča po 5% na leto in na amortizacijo v 36 letih, tako da na primer dolžnik v teku 36 let popolnoma poplača posojilo 100 kron z obrestmi vred, ako plačuje vsakega pol leta po 3 krone.

Tiskarna L. Pr. Lampret
 priporoča
vizitnice, zavitke l. t. d.

KOLESA

stara in nova, navadna ali s prostotekom (frei-laufom) z najboljšo ali slabšo pnevmatiko, se pri pri meni dobe. 254 3-3

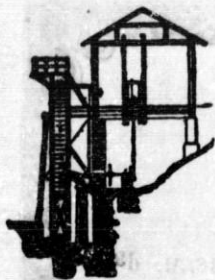
HARMONIKE

stare in nove, prodajam ali zamenim. Kolesa tudi zamenjam. Kolesarske potrebščine na izbero.

Se priporočam

Pavel Bizjak, Kranj št. 102.

G. Tönnies

122-46

tovarna za stroje, železo in kovinoličarna v Ljubljani priporoča kot posebnost žage in vse stroje za obdelovanje lesa. Francis-turbine osobito za žagine naprave zvezane neposredno z vrtilom. Sesalno-generatorski plinski motorji, najcenejša gonilna sila 1 do 3 v. za konjsko silo in uro.

Steckenpferd lilijino milo

najboljše milo za kožo.

Brata HLAVKA

izdelovatelja kirurg. instrumentov
 atelje za ortop. aparate in bandaže
Ljubljana, Prešernove ul. 5

priporočata

svojo veliko zalogo obvezil za zdravstvo in bolniško postrežbo, bižerjev, irigatorjev, aparatov za mrzle in inhalacije s paro, sterilizirane obveze in bandaža, kakor tudi nogavic za krčne žile, kilne pasove, vsakovrstne brizgalke in aparate za samoklistiranje, najboljša kvaliteta gumijevih stvari in gumijevih posteljnih podložk. — Vse bandaže se izdelujejo pod strogim nadzorstvom po od-248 52-7 redbah p. n. gg. zdravnikov.

Zunanja naročila se izvršujejo točno, hitro in diskretno.

Galvanični poniklovanji savod s obratom na motor. Popravila se izvršujejo točno in ceno.

Svoji k svojim! 256 52-4

Starosnana narodna tvrška:

Anton Iv. Pečenko

GORICA :: ulica Jos. Verdi 26

postreže počteno in točno s pristnimi belimi in črnimi vini iz lastnih in drugih priznanih vinogradov po ceni 30-50 vin. liter; potem s pilsenskim pivom «prazdroj» iz sloveče češke «Meščanske pivovarne», in izbornim protivinskim pivom iz pivovarne kneza Schwarzenberga v Protivinu na Češkem, in sicer v sodčkih in steklenicah; z domačim pristnim tropinovoem I. vrste, lastnega pridelka v steklenicah.

Vino dostavlja na dom in razpošilja po železnici na vse kraje avstrijsko-ogrske države v sodih od 56 lit. naprej franco gorlička postaja.

Na zahtevo pošilja tudi vzorce.

Vojteh Globočnik

v Kranju

priporoča svoje 271 2-2

fijakarstvo.

Loterijska srečka dne 18. aprila 1908
 Gradec 33 80 20 67 64

Damska šivilja

se priporoča cenjenim damam za izdelovanje od navadnih do najfinejših damskih kostimov, po primerni ceni. Točna postrežba, solidno moderno delo.

Valpurga Ruker

v Kranju hiš. št. 171, II. nadstropje.

Griotte! Griotte! Griotte!

Zdravotni ovocny likér z Prahy

priporoča

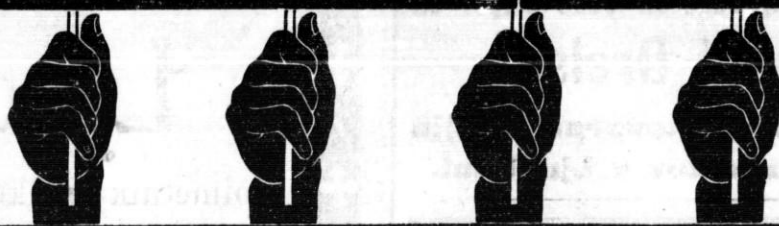
246 52-5

edini založnik za Kranj

ZDRAVKO KRANJC, KRANJ

nasproti o. kr. pošte in sodnije.

Griotte! Griotte!

Dosedanji sekundarni zdravnik dež. bol. v Ljubljani

M. M. Dr. Gabriel Hočevar

naznanja p. n. občinstvu Bleda in okolice, da se dne 15. aprila 1908 naseli kot praktičen zdravnik na Bledu v dr. Klimekovi vili. 258 3-3

Otvoritev vinotoča.

P. n. občinstvu uljudno naznanjam, da sem otvoril v svoji hiši št. 118 na Glavnem trgu v Kranju

vinotoč čez ulico.

Točila se bodo najizbornejša vina po najnižjih cenah.

Pričakuje obilnega obiska se priporoča s spoštovanjem

Franc Lukeš.

273 3-2

SINGER

šivalne stroje

naj se kupuje le v naših prodajalnah, ki se jih spozna po teh napisnih tablah.

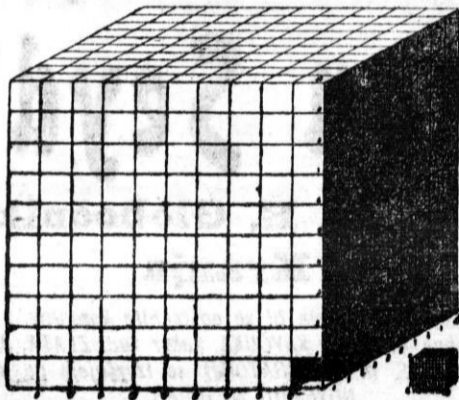

Naj se ne pusti premotiti po priporočilih, ki imajo namen, z navedbo imena SINGER prodajati že rabljene stroje ali stroje drugih vrst; kajti naši stroji se ne oddajo prekupcem, temveč se jih prodaja naravnost od nas oenjenemu občinstvu.

SINGER Co.

Ako. družba za šivalne stroje
Kranj št. 53. 7

Nova kubična knjiga!

Za vsakovrstni okrogli les, rezan ali tesan, v stari in novi meri, razvidno je iz sledečega kazala, da je to dosedaj najboljše kubična knjiga.

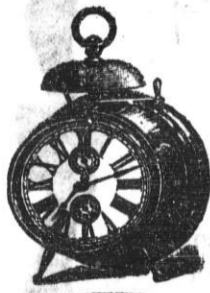
Kazalo:

1. Okrogli les, premer v colah, dolžina v čevljih;
2. Okrogli les, premer v centimetrih ali v colah, dolžina v metrih, vsebina v kubičnih čevljih;
3. Okrogli les, premer in obseg v centimetrih, dolžina v metrih, vsebina v kubičnih metrih;
4. Resan in obtesan les za deske in trame vse dolžosti, debelosti in širokosti;
5. Preračunjenje col v centimetre;
6. Preračunjenje centimetrov v col;
7. Preračunjenje čevljev v metre;
8. Preračunjenje metrov v čevlje;
9. Preračunjenje kubičnih čevljev v kubične metre;
10. Preračunjenje kubičnih centimetrov v kubik čevlje;
11. Preračunjenje kubičnih metrov v kubične čevlje;
12. Tabela, po kateri se izračuna teža lesa;
13. Načrt, po katerem se lahko napravi merilo, da se lahko izračuna vsako kubično vsebino okroglih debel;
14. Kubična telesna mera.

Knjiga stane v močno celo platno vezana 5 K, po pošti 20 vin. več. K tej kubični knjigi se prileže tudi lahko zraven **Hitri računar**, ki je za trgovce z lesom zelo pripraven. Obe knjigi skupaj vezani staneta 6 K 20 vin.

Knjižica se dobiva pri založniku

Viljemu Požgaju v Kranju.

Mavricij Smolej

urar

na Jesenicah št. 19

priporoča svojo veliko zalogo pravih švicarskih žepnih ur

vsake vrste, dalje bužilke, ure na nihala, pretane in verižice, po najnižjih cenah.

Popravila

se izdelujejo v lastni delavnici, ter sem zmožen po moji blizu 20 letni skušnji vsaka tudi najtežja popravila izvršiti natančno in po nizkih cenah. Popravljajo se budilke po 80 vin. do 1*40 K. Žepne ure od K 1*20 naprej. — Zaradi kakovosti priporočam posebno precizijsko uro

„INTACT“.

Kolesarske potrebnosti

NB. Ako želite imeti uro res dobro popravljeno jo ne dajate takim, ki urarije niti izučeni niso. 17-64

JOS. WEIBL

J. Spreitzerjev naslednik

LJUBLJANA,

Slomškove ulice št. 4.

Stavbeno-ometno in konstrukcijsko ključavničarstvo.

Žično omrežje na stroj, ograje na mirodvoru, obmejno omrežje, vežna vrata, balkoni, verande, stolpne križe, štedilnike i. t. d.

Specijaliteta: 152-23

valjični zastori (Rollbalken).

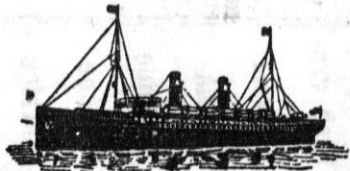

Ludovik Borovnik

puškar v Borovljah (Ferlach na Koroškem)

se priporoča v izdelovanje vsakovrstnih puš za lovce in strelce po najnovejših si temih pod popo nim jamstvom. Tudi predeluje stare samokresnice, vsprejema vsakovrstna popravila, ter jih točno in dobro izvršuje. Vse puške so na c. kr. preizkuševalnici in od mene preizkušene. 181 52-27

Ilustrovani ceniki zastoj.

Potnikom v Ameriko!!

priporoča generalna agentura

„Amerikanske in Withe Star Linie“

najhitreje vožnjo preko BASEL-PARIZ-CHEMBOURG-NEW-YORK.

2 odhoda v tednu. — Hrana že v Baselu prosta. — Z velikanskimi in varnimi parniki teh prog prevoz od Cherbourga-New-York v resnici

5 1/2 do 6 dni.

Vsa potrebna in natančna pojasnila daje radovoljno in zastoj

Generalna agentura Jm Obersteg & Co., Basel

28 Aeschengraben (Švica).

260 18-8

Zlate svetinje: Berlin, Pariz, Rim itd.

Najboljše kosmetično zobočistilno sredstvo

Seydlin

Jzdelovatelj

O. Seydl

Ljubljana, Spital.-Stritar.ul.7

24-62
Dobi se
v
lekarni
Šatnik

Šivalni stroji in kolesa

Tovarniška zaloga 180-41

Iv. Jax-a v Ljubljani

Dunajska cesta 17

[priporoča svoje najbolj priznane

šiv. stroje in kolesa

Ceniki na zahtevanje zastoj.

Največja tovarniška zaloga

vsakovrstnih slammikov

Na drobno in debelo!

Na drobno in debelo!

Za dame, gospode, deklice in dečke od najcenejše do najfinejše vrste, priporoča galanterijska in modna trgovina.

Antona Adamiča v Kranju

Glavni trg.

Fini damski slammiki se lišpajo po najnovejši obliki. Popravila se točno izvršujejo.

Svila, svileni trakovi, lišp, cvetlice ter igle za slammike vedno v zalogi.

Cene brez konkurence!

52-4

Radi pozne serije prodaja najnovejšo damsko, gosposko, dekliško, deško in otroško konfekcijo tudi pod kupno ceno

Angleško skladišče oblek
O. Bernatovič, Ljubljana, Mestni trg št. 5.

242 18-8

Bluze
vrhna in spodnja
Krila
Predpasnike
Moderce
Šerpe
Pasove
Ovratnike
Mašence
Jabots
Srajce
Perle
Otročje oblecke
Krstne oprave

Potrebščine

za šivilje
Svila
Baržun
Tresse
Čipke
Vložke
Applikaci-
jone
Gumbe
Vezanine

Glance in svilnate
rokavice
Moderne srajce
Ovratnike
Kravate
Nogavice
Žepne robce
Gumbe
Denarnice
Prsnike
Naramnice
Glavnike
Garniture
Milo
Parfumi

— Nova modna trgovina :: Salon za damske klobuke —

filijalka iz Ljubljane

195 52-23

A. VIVOD-MOZETIČ V KRANJU

na glavnem trgu v hiši g. Pavšarja

Prporoča za pomlad in poletje elegantne klobuke za dame in otroke pariške in dunajske modele. Žalne klobuke. * Klobuke sprejemam v popravilo.

Zunanja naročila točno.

ženska
ročna dela
Predtiska-
rija
Vseh vrst
pavola
Svila
Čredice
Ročne
torbice
Moderne
kapce
Pačolane

Martinova cesta 20
Postajališče električne cestne

R. Lang Martinova cesta 20
železnice pri šentpeterski cerkvi

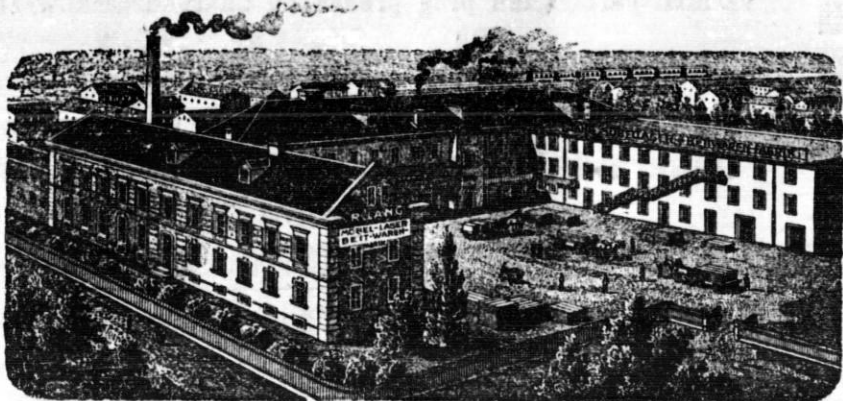
LJUBLJANA :: Zalagatelj društva c. kr. avstr. drž. uradnikov.

Bogata zaloga pohištva vsake vrste v vseh cenah. Ogledala, slike v vseh velikostih.

Popolna oprava za vile. Specialiteta: Gostilniški stoli.

Pohištvo iz železa, otroške postelje in vozilski po vsaki ceni.

Medool iz žilnatega omrežja, afričanske trave ali žimo, prve vrste vedno v zalogi.

Za spalno sobo od 180 gl. naprej. Divan z okraški.

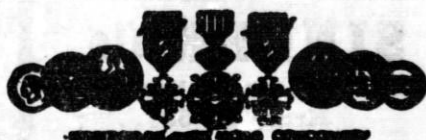
Oprave za jedilne sobe, salone, pred-sobe, cele garniture.

Specialiteta v nevestininih balah. Veliki prostori, priključno in v l. nadstropju.

Čudovite poceni za hotele, vile in za letovišča 52 gl.

št. 196-41

Za sobo: postelja, nočna omarica, o-mivalna miza, obe-žalnik, miza, sten-sko ogledalo.

Zobotehnični atelje
Oton Seydl

pri g. dr. E. Globočniku
v Kranju

ZOBOVJA, tudi ne da bi se odstranilo korenino, z ali brez nebne plošče, iz KAVČUKA, kakor tudi ZLATA, dalje VRAVNALNICE in OBTURATORJI se izvršujejo po NAJ-NOVEJŠIH METODAH.

PLOMBE V ZLATU, PORCELANU, AMALGAMU in CEMENTU kakor tudi vse ZOBOZDRAVNIŠKE OPERACIJE izvršuje 111-45 tu SPECIJALIST.

Odprte vsake nedelje od 8. do 6. ure.

POSOJILNICA V RADOVLJICI

registrovana zadruga z omejenim poročtvom

s podružnico na Jesenicah

sprejema hranilne vloge od vsakega in jih obrestuje po

4 ¹/₂ 0/0

Rezervna zaklada iznaša:

K 72.035

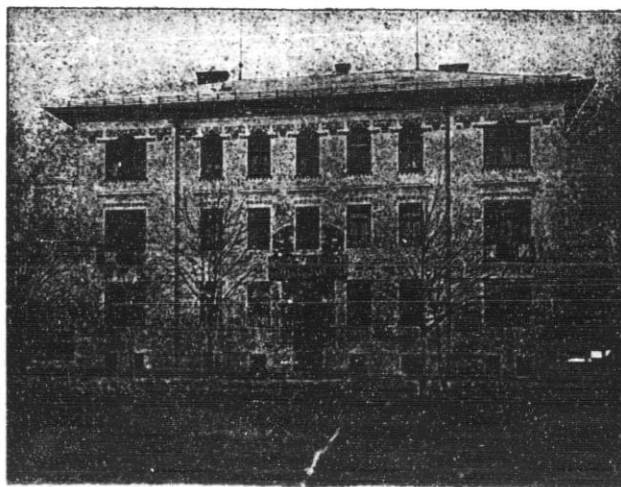
Denarni promet v letu 1906.:

K 3.500.000

brez odbitka rentnega davka. Hranilne knjizice se sprejemajo kot gotovi denar, ne da bi se pretrgalo obrestovanje.

Posojila

se dajejo na vknjizbe brez amortizacije po 5 1/2 % ali z 1 % amortizacijo, na menice pa po 6 %. — Eskomptirajo se tudi trgovske menice.

Posojilnica sprejme tudi vsak drug načrt amortizacijskega dolga.

Uradije se v centrali in v podružnici

vsak dan od 8. do 12. ure dop.

in od 2. do 6. ure pop. izvzemši nedelje pop.

Poštno-hranilnični račun centrale št. 45.867.

Podružnice na Jesenicah št. 75.299.

120-48